

David Harris: "Bizim üçün Azərbaycanın regional və global əhəmiyyəti böyükdür"

2

Ermenistana növbəti xəbərdarlıq

Və dərs...

3

№ 009 (6450) 18 yanvar
2022-ci il. Qiyməti 60 qəpik

Həm oğru,

həm doğru?

6

Gənclərin

xaricdəki universitetlərə marağı

NƏDƏN QAYNAQLANIR?

Novruz bayramında növbəti əfv sərəncamı gözlənilir?

16

"Gənclərin bugünkü gündə təhsil almaq üçün xaricə üz tutmasının bir çox səbəbləri var". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında "Vision Academy"-nin rəhbəri Rəşad Abbasov bildirib. Onun sözlərinə görə, xaricdə fəaliyyət göstərən universitetlərin dünyada və ölkəmizdə müəyyən nüfuza sahib olması və həmin universitetlərdə təhsilin daha da keyfiyyətli olması bunun ən başlıca...

5

"Bildiyimiz kimi, əfv sərəncamları cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən imzalanır. Demək olar ki əfv sərəncamlarının böyük əksəriyyəti Novruz bayramı münasibətilə cənab Prezident tərəfindən imzalanır". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında "Konstitusiya" Araşdırmalar...

EKSPERT:
"Bağçalarda uşaqların qidalarına tamah salanlar var"

4

"Dövlət və özəl bağçaların müqayisəsindən danışsaq, özəl bağçalar rəqabətə daha çox meyillidirlər. Yeni, dövlət bağçalarında..."

Şəhidlər Xiyabanı 20 Yanvara necə hazırlaşır?

8

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin Mətbuat Xidmətindən verilən məlumata görə, "Şəhidlər Xiyabanı"nda 20 Yanvar faciəsinin...

“Azərbaycanla Monteneqro arasında dostluq münasibətləri mövcuddur”

Prezident İlham Əliyevlə Monteneqro parlamentinin sədri Aleksa Beçiç arasında videoformatda görüş olub

Yanvarın 17-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevlə Monteneqro parlamentinin sədri Aleksa Beçiç arasında videoformatda görüş olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Monteneqro arasında dostluq münasibətlərinin olduğunu qeyd edərək, ölkələrimiz arasında, o cümlədən dövlət başçıları səviyyəsində mövcud yüksək səviyyəli dialoqu vurğuladı, parlamentlərarası əlaqələrin inkişafından məmnunluğunu bildirdi. Dövlətimizin başçısı müxtəlif sahələrdə, o cümlədən iqtisadi-ticarəti, enerji, nəqliyyat sahələrində əməkdaşlığın inkişafı üçün yaxşı zəminin olduğunu qeyd etdi və bu baxımdan hökumətlərarası birgə komissiya fəaliyyətinin önəmini vurğuladı.

Monteneqro parlamentinin sədri Aleksa Beçiç də öz növbəsində ölkələrimiz arasında fəal siyasi dialoqun olduğunu məmnunluqla qeyd etdi.

Aleksa Beçiç Monteneqronun Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü və suverenliyini daim dəstəklədiyini vurğuladı. Monteneqronun Azərbaycanın dostu olduğunu deyərək, ölkəmizin əldə etdiyi nailiyyətlər münasibətilə xalqımızı təbrik etdi. Monteneqro parlamentinin sədri ölkələrimiz arasında əlaqələrin strateji tərəfdaşlıq xarakteri daşdığını qeyd edərək bu sahədə müvafiq sənədin imzalanmasının vacibliyini vurğuladı.

Görüşdə, həmçinin beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən parlamentlərarası təsisatlar çərçivəsində ölkələrimizin qarşılıqlı dəstəyi və maraq doğuran digər məsələlər müzakirə olundu.

Алиев: Азербайджан готов к сотрудничеству с Украиной во всех сферах

14/01/2022

У Азербайджана и Украины есть планы относительно сотрудничества в сфере энергетики, заявил президент Азербайджана Ильхам Алиев и выразил уверенность в том, что они будут воплощены.

"Традиционная сфера нашего сотрудничества - это сфера энергетики. У нас есть планы относительно этой сферы, и я уверен, что они будут воплощены. Sogaq, государственная компания Азербайджана, серьезно настроена на это сотрудничество и имеет сейчас масштабную сеть заправок по всей Украине", - сказал Алиев на совместной пресс-конференции с президентом Украины Владимиром Зеленским в Киеве в пятницу.

Gürcüstan KİV-ləri Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Ukraynaya səfərindən yazır

Azərbaycan Prezidenti, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin Ukraynaya səfəri və söylədiyi fikirlər Gürcüstan mətbuatının da diqqət mərkəzində olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, "24news.ge", "interpress.ge", "kavkasiya.net", "interpress-news.ge" informasiya portalı Azərbaycan Prezidentinin Ukraynaya səfərindən xəbərlər hazırlayaraq yayıblar. Azərbaycan, rus, ingilis və gürcü dillərində yayılan xəbərlərdə Azərbaycan Prezidentinin regional təhlükəsizlik, regional əməkdaşlıq, eləcə də Azərbaycan-Ukrayna ikitərəfli əməkdaşlığının inkişafı barədə fikirləri əksini tapıb.

Qeyd edək ki, "interpress.ge" portalı Azərbaycan və Ukrayna prezidentlərinin geniş tərkibdəki görüşünün tam mətnini oxuculara təqdim edib.

Ильхам Алиев – Украина и Азербайджан всегда поддерживали друг друга, всегда поддерживали независимость,

Devid Harris: “Bizim üçün Azərbaycanın regional və global əhəmiyyəti böyükdür”

Amerika Yəhudi Komitəsinin icraçı direktoru Devid Harris tviter səhifəsində Azərbaycana səfəri ilə bağlı video paylaşılıb. AZƏRTAC xəbər verir ki, D.Harris Heydər Əliyev Beynəlxalq Aeroportundan paylaşım edib.

O, paylaşımında Azərbaycana səfərlərini xatırladaraq ölkəmizin bir çox mənada heyrəngic olduğunu söyləyib.

Qeyd edib ki, Cənubi Qafqazda, Xəzər dənizinin sahilində, Rusiya, İran, Gürcüstan və Ermənistanla sərhəddə yerləşən Azərbaycanın dünya üçün önəmi böyükdür.

O deyib: "Bizim üçün Azərbaycanın regional və global əhəmiyyəti böyükdür. Azərbaycanın yəhudi icması üçün də önəmlidir. 2500 ildir ki, yəhudilərin bu ərazilərdə yaşamasına baxmayaraq, heç vaxt antisemitizmə rast gəlinməyib".

Devid Harris bildirib ki, uzun illər ərzində Azərbaycan yəhudiləri ilə dünyanın çeşidli ölkələrində qarşılaşıb. Onların hər birinin ortaq cəhəti Azərbaycana bağlılıqlarıdır. Əhəlisinin çox hissəsi şiə müsəlmanları olan ölkədə onlar bir ailə kimi birgə, mehriban şəraitdə yaşayırlar. Azərbaycan İsrail dövləti üçün də önəmlidir. Bizim diplomatik əlaqələrimiz var. Demək olar ki, iki ölkə arasında bütün sahələrdə əlaqələr sıxdır. Bu ölkə strateji əhəmiyyətinə, coğrafi mövqeyinə, zəngin enerji yataqlarına, ABŞ ilə münasibətlərinə, İsrailə əməkdaşlığına, dini tolerantlığına və yəhudi xalqına göstərdiyi hörmətə görə böyük önəm daşıyır. Buna görə mən buraya 13-cü dəfədir gəlirəm", - deyərək Devid Harris vurğulayıb.

Ermənistana növbəti xəbərdarlıq və dərs...

İlham Əliyev:

"Əgər biz görsək ki, dediyim kimi, bizim üçün təhlükə var, o təhlükə elə yerindəcə məhv ediləcək"

"Ermənistan əfsuslar olsun ki, ikinci Qarabağ müharibəsindən axıra qədər dərs çıxarmayıb"

Prezident İlham Əliyev müsahibəsi zamanı bir daha mesaj verərək, qeyd etdi ki, Ermənistan və onun havadarları bilsinlər ki, onlar tərəfindən törədilən təxribatların qarşısı qətiyyətlə alınacaq və bizim qarşımızı heç bir qüvvə kəsə bilməz və bütövlükdə erməni cəmiyyəti müharibədəki məğlubiyyətlərindən hələ özünə gələ bilməyib: "Biz görürük ki, birincisi, dediyim kimi, müharibədən sonrakı dövr ərzində hərbi təxribatlar və bir neçə dəfə belə cəhd edilmişdir - həm noyabr ayında, ondan əvvəl, dünən və istisna deyil ki, bundan sonra da belə cəhdlər ediləcək. Təbii ki, Ermənistan rəhbərliyi və bütövlükdə cəmiyyəti müharibədəki məğlubiyyətindən hələ özünə gələ bilməyib. Onlara elə bir ciddi psixoloji zərbə vurulub, psixoloji cəhətdən elə zədələniblər ki, onların indi bütün ideoloji əsasları darmadağın edilib. Yeni, onların uydurduqları və özləri inandıqları bütün miflər dağıdılıb. Onu biz 44 gün ərzində göstərmişik. Ona görə belə meyillər Ermənistan ictimaiyyətində var və istənilən hakimiyyət ictimai rəylə hesablaşmalıdır. Ona görə belə meyillər davam edəcək. İkincisi, onu da biz unutmalıyıq ki, indiki hakimiyyət əgər bu gün özünü daha konstruktiv aparırsa, faktiki olaraq müharibədən əvvəlki dövrdə müharibənin qaçılmaz olmasını şərtləndirdi. Axı "Qarabağ Ermənistanıdır və nöqtə" deyən indiki hakimiyyətin təmsilçisidir, "Yeni torpaqlar uğrunda yeni müharibə" ilə bizi hədələyən indiki hakimiyyətin təmsilçisidir. Cıdır düzündə oynayan, Azərbaycan xalqının heysiyyətinə toxunan indiki hakimiyyətin təmsilçisidir. Yəni, indi biz indiki hakimiyyətin davranışına baxmamalıyıq, özümüzü aldatmamalıyıq. Məhz onlar Azərbaycan ərazilərini daim işğal altın-

da saxlamaq fikrində idilər, məhz indiki hakimiyyət dırnaqarası qondarma "Dağlıq Qarabağ respublikası"nın parlamentini Şuşaya köçürmək istəyirdi və hətta orada binanın daş işləri də artıq tamamlanmışdı. Biz onu yerlə bir etdik. İndiki hakimiyyət nümayəndələri deyirdi ki, biz dırnaqarası "Dağlıq Qarabağ respublikası" ilə danışıqlar aparmalıyıq və dırnaqarası "Dağlıq Qarabağ respublikası" danışıqlar masasında olmalıdır. Yeni Koçaryan-Sarkisyan yox, məhz indiki hakimiyyət. Ona görə yenə də deyirəm, biz heç vaxt indiki hakimiyyətin xoş sözlərinə aldanmamalıyıq. Heç vaxt unutmamalıyıq ki, biz hansı qonşu ilə qonşuluqda yaşayırıq. Sərhəddə törədilmiş təxribatlar da bundan qaynaqlanırlar.

Əgər bizim ərazi bütövlüyümüzü tanımaq istəmirlərsə, o zaman biz də onların ərazi bütövlüyünü tanımayacağıq"

Prezidentin açıqlamalarında onu da vurğulayıb ki, bölgədə baş verən proseslər heç bir halda bizim mövqeyimizi dəyişə bilməz: "Bunların imkanları artıb, yaxud da haradansa dəstək ala bilərlər. Amma unutmamalıdır ki, İkinci Qarabağ müharibəsindəki kimi, kimin onlara yardım edəcəyindən asılı olmayaraq, biz istədiyimizə nail olacağıq". Həmçinin, Prezident İlham Əliyevin Ermənistanı ünvanlanan xəbərdarlıqları bununla bitmir. Dövlət başçısı iki ölkənin bir-birinin ərazi bütövlüyünü tanımaq şərtlə sülh sazişi imzalaması ilə bağlı Paşinyan hakimiyyətinə konkret vaxt qoydu: 6 ay. Əks təqdirdə, Azərbaycan da Ermənistanın ərazi bütövlüyünü tanımayacaq və bundan irəli gələn hadisələrin fəsadlarına İrevan qatlanmalı olacaq: "Bizim xoşniyyətli davranışımız şərt deyil ki, əbədi olacaq və şərt deyil ki, bu təkliflər əbədi masa üzərində qalacaq. Əgər bizim ərazi bütövlüyümüzü tanımaq istə-

mirlərsə, o zaman biz də onların ərazi bütövlüyünü tanımayacağıq" - deyən Prezident daha sonra əlavə edib ki, "Amma mən qarantıya verə bilmərəm ki, bu, altı aydan sonra da eyni olacaq. İstəmərlər, yaxşı, olmasın, onda görürük nə olacaq".

Ölkə başçısı onu da vurğulayıb ki, Ermənistanda həm iqtidarda, həm müxalifətdə, həm də cəmiyyətdə güclü revanşist əhval-ruhiyyə var: "Təəssüf ki, biz bunu real həyatda da görürük. Elə dünən Azərbaycan hərbi qulluqçularına qarşı növbəti hərbi təxribat törədilib. Heç bir əsas olmayan bu təcavüz nəticəsində Azərbaycanın hərbi qulluqçusu öldürülüb. Bu, müharibədən sonra baş verən birinci hadisə deyil. Təəssüf ki, bizim bundan əvvəlki cəza xarakterli bütün cavab tədbirlərimiz Ermənistan üçün ibrət dərsi olmayıb. Dünənki hadisə də istisna deyil. Azərbaycan Silahlı Qüvvələri cinayətkarları cəzalandırmaq üçün qəti tədbirlər görüblər və bu gün müdafiə nazirindən aldığım məlumata görə düşmən tərəfin 6-8 hərbi qulluqçusu məhv edilib, çoxları yaralanıb. Bu hadisədən bir qədər sonra erməni tərəfi təkidlə atəşin dayandırılmasını xahiş etməyə başladı. Lakin onlar başa düşməlidirlər ki, Azərbaycanın hərbi qulluqçunun ölümü heç vaxt onlara bağışlanmayacaq. Erməni tərəfin çoxsaylı xahişlərinə, mən deyirdim, yalvarışlarına, bu hadisənin rusiyalı sülhməramlıların məsuliyyət zonasında deyil, Kəlbəcər istiqamətində baş verməsinə, rusiyalı sülhməramlıların da xahişlərinə baxmayaraq, saat 21:30-da mən müdafiə nazirinə komanda verdim ki, atəş dayandırılınsın və erməni tə-

refin çoxsaylı yaralıları götürməsinə imkan verilsin. Yeni, istər bu hadisə, istərsə də əvvəl baş vermiş hadisələr bu şəkildə sona çatıb - cinayətlər, təxribat, gizləncə törədilən alçaq təxribatlar, Azərbaycan tərəfin cəza tədbirləri, sonra da atəşin dayandırılması barədə yalvarışlar. Nəticədə, Azərbaycan yenə humanizm nümayiş etdirdi, lakin yalnız bizim fikrimizcə cəza əməliyyatının başa çatdırılması olmasa qənaətinə gələndən sonra... "Bir sözlə, cənab İlham Əliyev bir daha bildirdi ki, bu sözləri deməklə naftalin qoxusu verən bir ünsürə yox, bütün Ermənistanda onun kimilərə, bütün revanşist hisslərlə yaşayanlara xəbərdarlıq edir: "Özünü də yaxşı aparsanız, onda rahat yaşaya bilərsiniz. Yox, əgər bir daha bizə qarşı hər hansı bir təxribat, bəyanat, hərəkət olarsa, heç kime baxmadan başınızı əzəcəyik. Heç kim də sizi müdafiə edə bilməz". Göründüyü kimi, Ermənistan xalqımıza qarşı bəslədiyi bütün məkrli niyyətləri, uydurma fobiyaları kənara qoyaraq realıqla barışmalı, sülh müqaviləsini imzalamalı, Azərbaycanın bütün dünya tərəfindən tanınan ərazi bütövlüyünü qəbul etməlidirlər. Əks təqdirdə, Azərbaycanın dəmir yumruğu yenidən işə düşəcək. Necə ki, Ali Baş Komandan İlham Əliyev sözügedən müsahibəsində qətiyyətlə bunu onlara bir daha xatırladı: "Mən bunu demişdim və bir daha demək istəyirəm, əgər yenə də erməni faşizmi baş qaldırmağa cəhd edə göstərsə, biz onun başını bir daha əzəcəyik. İkinci Qarabağ müharibəsindəki məğlubiyyət onlar üçün dərs olmalıdır".

RƏFİQƏ KAMALQIZI

"Əldə olunan razılaşmalar Ukrayna ilə Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlığın yeni keyfiyyətini nümayiş etdirir"

Azərbaycan Ukraynanın strateji tərəfdaşdır və Ukraynanın xarici siyasətində mühüm yer tutur. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Kiyevə səfəri iki ölkə arasında strateji tərəfdaşlığın və etibarlı dostluğun bariz nümunəsidir. Bu fikirləri AZƏRTAC-a eksklüziv müsahibəsində Ukrayna Baş nazirinin müavini, Hökumətlərarası Komissiya'nın həmsədri İrina Vereşçuk deyib.

- Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Ukraynaya işgüzar səfərinin yekunları barədə nə deyə bilərsiniz?

- Ukraynanın Milli Təhlükəsizlik Strategiyasında Azərbaycan bizim strateji tərəfdaşımız kimi göstərilir. Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski ilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev arasında danışıqlar nəinki strateji tərəfdaşlığı təsdiqlədi, həm də yeni perspektivlərə yol açdı. Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenski bu danışıqları ölkələr arasında diplomatik münasibətlərin qurulmasının 30-cu ildönümü ərəfəsində əlamətdar hadisə adlandırır.

Dövlət başçıları Ukrayna ilə Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlığın dərinləşdirilməsinə yönəlmiş Birgə Bəyannamə imzalayıblar. Bəyannamədə dövlətlərimizin suverenliyi və ərazi bütövlüyünə qarşılıqlı dəstək verməyə hazır olduqları təsbit edilib. O da çox vacibdir ki, dövlətlərimizin rəhbərləri enerji, hərbi-texniki, infrastruktur, nəqliyyat, aqrar-sənaye və digər sahələrdə aktivləşdirməyə dair əsaslı razılığa gəliblər. Bundan əlavə, imzalanmış Bəyannamə hibrid təhlükələrə qarşı mübarizədə əməkdaşlığın intensivləşdirilməsini nəzərdə tutur. Müdafiə sənayesi sahəsində əməkdaşlığın gücləndirilməsi perspektivini ayrıca qeyd etmək olar. Prezidentlərin görüşü, həmçinin müxtəlif sektorlarda əməkdaşlığa dair altı ikitərəfli sənədin imzalanması ilə nəticələnib.

Əldə olunan razılaşmalar Ukrayna ilə Azərbaycan arasında strateji tərəfdaşlığın yeni keyfiyyətini nümayiş etdirir.

- Sizcə imzalanmış sənədlər ikitərəfli ticarətin inkişafına hansı töhfələrini verə bilər?

- Qeyd etmək istəyirəm ki, 2021-ci ildə Ukrayna ilə Azərbaycan arasında ticarət dövriyyəsi son bir neçə ildə ilk dəfə olaraq təxminən 1 milyard ABŞ dollarına çatıb. Prezidentlər üç il ərzində ikitərəfli ticarətin həcmi iki dəfə artırmağı qarşıya məqsəd qoyublar. Ticarət, investisiya, enerji və enerji təhlükəsizliyinə aid olan imzalanmış sənədlər də məhz buna yönəlib.

- Azərbaycan-Ukrayna Hökumətlərarası Dövlət Komissiyasının həmsədri kimi hansı sahələri perspektivli hesab edirsiniz? Komissiya'nın növbəti iclası nə vaxta planlaşdırılır və əsas müzakirə mövzuları nə olacaq?

- Biz genişmiqyaslı birgə layihələrə diqqət yetirməliyik. Bu, məsələn, Azərbaycan şirkətlərinin Ukraynada "Böyük Tikinti" proqramında, eləcə də Ukrayna şirkətlərinin Azərbaycanda həyata keçirilən infrastruktur layihələrində iştirakıdır. Söhbət həm də enerji layihələrindən və neft emalı sahəsində əməkdaşlıqdan gedir.

Ərzaq təhlükəsizliyi kontekstində söhbət qida sənayesində birgə innovasiya layihələrindən gedir. Ərzaq məhsullarının idxalı, ixracı, tranziti və təkrar ixracı prosedurlarının sadələşdirilməsi üzrə əməkdaşlıq haqqında hökumətlərarası saziş imzalanıb.

İqtisadi Əməkdaşlıq üzrə Birgə Hökumətlərarası Komissiya'nın planlarına gəlincə, onu deyim ki, Prezident Volodimir Zelenski və Prezident İlham Əliyev komissiya'nın iclasının bu ilin birinci yarısında keçirilməsi ilə bağlı razılığa gəliblər.

- Azərbaycan və Ukrayna arasında ticarətin genişləndirilməsində əsas problemlərdən biri logistika nəqliyyat sahəsinin asanlaşdırılması üçün dövlət komissiyası hansı layihələr üzərində işləyir?

- Şübhəsiz ki, tranzit potensialının inkişafı, ölkələr arasında ticarətin genişləndirilməsi daha çox ölkələrin infrastrukturunun inkişafından asılıdır. Ona görə də müvafiq infrastrukturun yaradılması bizim prioritetlərimiz siyahısındadır. Prezident Volodimir Zelenski beynəlxalq avtomobil və dəmir yolu nəqliyyatı, eləcə də aviasiya sahəsində əməkdaşlığın intensivləşdirilməsi vəzifəsini qarşıya qoyub. Prezident Zelenski, həmçinin vurğulayıb ki, biz bir sıra perspektivlər, xüsusən də Ukrayna, Azərbaycan, Gürcüstan və Moldovanın üzv olduğu GUAM çərçivəsində nəqliyyat dəhlizinin yaradılması üzrə birgə işi davam etdirəcəyik.

- Azərbaycanın işğaldan azad olunan ərazilərinin bərpa və yenidənqurma işlərində Ukrayna hansı köməkliyi göstərməkdə maraqlıdır?

- Mən Ukrayna ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlıq üçün böyük potensial görürəm. Azərbaycanın geri qayıtarılacaq ərazilərin reintegrasiyası ilə bağlı çoxlu iş var. Ukrayna artıq reintegrasiya işində mühüm təcrübəyə malikdir və onu Azərbaycan tərəfi ilə bölüşə bilər. Bunlar müvafiq köçkünlərlə iş, minaların təmizlənməsi və sair. Təbii ki, Ukraynanın tikinti və digər şirkətləri Azərbaycanın işğaldan azad edilmiş ərazilərinin bərpası və yenidən qurulmasında iştirak etməyə hazırdır.

Baş nazir Əli Əsədov Monteneqro parlamentinin sədri ilə görüşüb

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri Əli Əsədov yanvarın 17-də Monteneqro parlamentinin sədri Aleksa Beçiç ilə görüşüb. Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, görüşdə Azərbaycan-Monteneqro dostluq münasibətlərinin müxtəlif istiqamətlərdə uğurla inkişaf etdiyi bildirilib, A.Beçiçin səfərinin ikitərəfli əməkdaşlığın genişləndirilməsinə təkan verəcəyinə əminlik ifadə olunub.

Həmçinin Azərbaycan ilə Monteneqro arasında iqtisadi-ticarəti, humanitar, mədəniyyət, turizm və digər sahələrdə əməkdaşlığın genişləndirilməsi perspektivləri müzakirə edilib.

Rusiyalı infeksiyozist: "Omikron kiçik uşaqlarda ağır bronxidlərə səbəb ola bilər"

"Koronavirusun yeni omikron ştammi balaca uşaqlarda ağır fəsadlarla müşahidə ediləcək bronxite səbəb ola bilər". SİA RİA Novostiyə istinadən xəbər verir ki, bu barədə Rusiyalı infeksiyozist həkimi Andrey Pozdnyakov bildirib.

Həkimin sözlərinə görə, omikron ştammi bronxlarda çox rahat şəkildə çoxalır və o delta ştammi kimi pnevmoniyaya deyil, bronxite səbəb olur. "Bu, böyüklər üçün pis əlamət deyil, belə ki, onlar üçün bronxit arzuolunmaz olmasa da, pnevmoniyadan fərqli olaraq fatal deyil. Uşaqlarda, xüsusilə azyaşlı körpələrdə isə situasiya əksətərəfdirdir: onların anatom-funksional yaş hədləri bronxite səbəb olmadan sonra əsasən ağır fəsadlara gətirib-çıxırır", rusiyalı infeksiyozist deyib.

Pozdnyakovun sözlərinə görə, uşaq nə qədər azyaşlıdırsa, bir o qədər broxnları həssasdır və bununla bağlı virus bronxlara daha tez təsir edir, yayılır. "Bronxir daha tez-tez bronxialitə səbəb olur - bu, kiçik bronxial hissələrin soyuqlamasından əmələ gəlir və uşaqlar üçün fatal nəticələrlə müşahidə oluna bilər", deyir həkim bildirib.

Rövşən RƏSULOVA

EKSPERT:

"Bağçalarda uşaqların qidalarına tamah salanlar var"

"Dövlət və özəl bağçaların müqayisəsindən danışsaq, özəl bağçalar rəqabətə daha çox meyillidirlər. Yəni, dövlət bağçalarında rəqabət mühiti bir o qədər də yoxdur". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında təhsil məsələləri üzrə ekspert Elçin Əfəndi deyib. Onun sözlərinə görə, baxmayaraq ki, dövlət bağçalarında uşaq sayı çoxdur, özəl bağçaların dövlət bağçalarından fərqi daha böyükdür: "Nəzərinizə çatdırım ki, hal-hazırda ölkədə 1825 ümumi bağça fəaliyyət göstərir. Onların təxminən 1692-si dövlətə, 133 bağça isə özəldir. Burada 120 mindən çox uşaq var".

Elçin Əfəndi sözlərinə belə davam edib: "Özəl bağçalar valideynlərin ödədiyi ödəniş əsasında fəaliyyət göstərir və nəticə etibarilə istər qida, istər tədris, istər tərbiyə, həmçinin uşaqların asudə vaxtlarını səmərəli keçirməsi özəl bağçalarda daha çox diqqətdə saxlanılır. Çünki burada xidmət valideynin verdiyi qiymətdən asılıdır".

"Son illər özəl bağçalara üz tutanların sayında çoxluq müşahidə edirik. Həmçinin də biz özəl bağçalarda bir o qədər neqativ hallar müşahidə etmirik. Özəl bağçalarda şagirdə maksimum diqqətlə yanaşırlar. Lakin istisna hallar da var".

"Dövlət bağçalarında təəssüflər olsun ki, uşaqların qidalarının aradan çıxarılması halları olur. Yəni, kimlərsə onu satırlar. Eyni zamanda, müəllim seçimlərində müəyyən problemlər yaşanır. Ümumiyyətlə isə işin qurulmasında müəyyən çatışmazlıqlar müşahidə olunur. Düşünürəm ki, bağçaların Təhsil Nazirliyinin tabeliyinə verilməsi ilə bu kimi neqativ hallar aradan qalxacaq".

Ayşən VƏLİ

Ermənistan-Türkiyə: Növbəti görüş nə vaxt olacaq?

Mümkündür ki, növbəti görüşlərin keçirilməsi Qarabağda müharibə sonrası proseslərin necə inkişaf etməsindən asılı olacaq

Məlum olduğu kimi, uzun illərdən sonra - yanvarın 14-də Rusiyada Türkiyə və Ermənistan diplomatiyasının nümayəndələrinin görüşləri keçirildi. Münasibətlərin normalaşdırılması istiqamətində keçirilən bu görüş istər Moskvada, istər Brüsseldə, istərsə də Bakıda müsbət qarşılandı və dəstəkləndi. Bütövlükdə isə ikitərəfli münasibətlərin normalaşdırılması yönündə Serdar Kılıçla Ruben Rubinyanın görüşləri regionda gedən proseslərə də öz təsirlərini göstərə bilər.

Ermənistan XİN-nin mətbuat katibi Vaan Unanyan qarşıda dayanan danışıqların effektivliyinə ümid etdiyini desə də İrəvan erməni-türk münasibətlərinin yalnız bir diplomatik görüşlə tənzimlənməyəcəyini də ifadə edib. Məsələn, Türkiyə tərəfinin 63 yaşlı Serdar Kılıçı xüsusi nümayəndə təyin etməsi erməni tərəfini dü.ünməyə vadar edir. Belə ki, türk diplomat Türkiyənin ABŞ-dəki keçmiş səfiri olması ilə yanaşı həm də Amerika kongresində fəallıqları ilə seçilən erməni lobbicilərinin siyasətlərinə qarşı məxsusi mübarizəliyi ilə seçilib.

30 yaşlı Ruben Rubinyan isə gənc diplomat olması ilə yanaşı, həm də hakim "Vətəndaş sazişi" partiyasının funksioneridir və bu görüş onun üçün sınaq mərhələsi sayıla bilər. Məhz Rubinyanın sözügedən prosesə əsas fiqur olaraq cəlb edilməsi erməni ictimai rəyində birmənalı fikirlər formalaşdırır. Məsələn, Misal üçün iddialar var ki, artıq daha əvvəlcədən Türkiyə ilə bir sıra məsələlərdə razılaşmalar əldə olunub və gizli tənzimlənmə prosesinə start verilib və s.

Erməni hökuməti ehtiyatla öz xalqını Türkiyə ilə sərhədlərin açılmasına doğru hazırlayır

Ancaq Ankara da maksimal şəkildə ehtiyatlı addımlar atır. Daha dəqiq desək, Rusiyanın bu məsələdəki vasitəçiliyinə kölgə salmamağa çalışmağa çalışır. Düzdür, Rusiya öz məkanını danışıqların aparılması üçün açıq elan edib, amma fakt budur ki, diplomatik danışıqların ilk təşəbbüsünü məhz Türkiyədir. Eyni zamanda, erməni hökuməti də ehtiyatla öz xalqını Türkiyə ilə sərhədlərin açılmasına doğru hazırlayır. Bir çoxları anlaşırlar ki, münasibətlərin normalaşdırılması yalnız Ermənistanın səmərəsi üçün əlverişlidir. Belə ki, bu ölkənin nə iqtisadi, nə də siyasi baxımından dənizlərə çıxışları yoxdur.

Həmçinin aydın görünür ki, Qarabağın işğaldan azad edilməsi və azad edilmiş ərazilərimizə aid olan regionun Azərbaycanın tərkibinə reintegrasiyası yeni tarixi səhifə açır.

Ankara bu məsələlərdə Bakının maraqlarını birmənalı şəkildə dəstəkləyir

Fəqət, baş tutmuş görüş Ermənistan-Azərbaycan sərhədlərinin delimitasiyası prosesinin sürətlənməsinə tə-

sir etmir. Daha dəqiq desək, xüsusi nümayəndələrin bu siyasi prosesə təsir etmə imkanları yoxdur. Lakin buna baxmayaraq, Zəngəzur dəhlizinin blokadan çıxarılması, nəqliyyat rabitəsinin gələcək fəaliyyəti ilə bağlı müəyyən məsələlərdə razılaşmalar əldə edilib. İndiki məqamda Türkiyə Ermənistanla Azərbaycan arasında ümumi razılaşmalarla bağlı imzalama prosesindəki mühüm məqamları əldə verməməlidir və söz yox ki, Ankara bu məsələlərdə Bakının maraqlarını birmənalı şəkildə dəstəkləyir. Yəni Türkiyənin Ermənistanla bağlayacağı razılaşmaları həm də belə qənaətə gəlməyə zəmin yaradır ki, Ermənistan gələcəkdə qonşularına qarşı ərazi iddiaları irəli sürməyəcək.

Ancaq bütün mənalarda, bu proses yalnız müsbət məcralara söykənə bilər və ilk danışıqlar prosesi bəyanatlar xarakterində davam etdi. Həm Türkiyənin, həm də Ermənistanın XİN-ləri praktiki olaraq indetik, eynilik təşkil edən fikirlər dərc etdilər. Növbəti görüşün harada və nə zaman keçiriləcəyi isə hələlik məlum deyil. Mümkündür ki, növbəti görüşlərin keçirilməsi Qarabağda müharibə sonrası proseslərin necə inkişaf etməsindən asılı olacaq.

Rövşən RƏSULOY

Açıqlama: "Human Rights Watch" təşkilatının bu hesabatı qərəzlidir

"Human Rights Watch" təşkilatının 2021-ci il üçün dünya ölkələrində vəziyyətlə bağlı açıqladığı hesabatda Azərbaycan və Ermənistan ilə bağlı nüansların həqiqətə qəti şəkildə uyğun olmaması diqqəti cəlb edir". Bu sözləri SiA-ya açıqlamasında siyasi ekspert Aydın Quliyev deyib.

Onun sözlərinə görə, bu bir daha onu göstərir ki, beynəlxalq təşkilat bu cür prinsiplərdə tam təhərrif olunmuş və həqiqətə uyğun olmayan hesabatlar, mövqelər nümayiş etdirməklə əslində Azərbaycana qarşı düşmənçilik siyasətini davam etdirir: "Human Rights Watch" təşkilatının Azərbaycana qarşı münasibəti aydındır. 1993-1994-cü illərdən bu günə qədər "Human Rights Watch" təşkilatında insan hüquqları ilə bağlı, münaqişə zonalarında insan hüquqlarına əməl olunub-olunmaması məsələsinə münasibətdə həmişə qeyri-dəqiq və qeyri-obyektivlik görmüşük. Bu dəfə də guya Azərbaycanın Ermənistandakı 74 məktəbi dağıtması, Ermənistanın da Azərbaycandakı 51 məktəbi dağıtması barədə söylənilən fikir də özünün qeyri-dəqiqliyi ilə diqqəti cəlb edir. Əvvəla nisbətə elə götürüblər ki, guya Azərbaycanın Ermənistanda dağıtdığı məktəblərin sayı Ermənistanın Azərbaycanda dağıtdığı məktəblərin sayından çoxdur".

Aydın Quliyev fikirlərinə davam edərək həmçinin qeyd edib ki, əslində "Human Rights Watch" təşkilatı Azərbaycanın və təcavüzkar Ermənistanın bu məsələdə məsuliyyətini və əməllərinin cinayət kimi yozulmasını bərabərləşdirir: "Azərbaycan Ermənistan ərazisinə bir dəfə də olsun güllə atmayıb. Belə olan halda Ermənistanda hansısa

məktəbin Azərbaycan tərəfindən dağıdılması ilə bağlı fikir tamamilə absurdur və həqiqətə qəti şəkildə uyğun deyil. "Human Rights Watch" təşkilatının bu hesabatı qərəzlidir. İstər müharibədən əvvəl, istərsə də müharibədən sonra artıq dünyanın gördüyü və əmin olduğu reallıqların hələ də "Human Rights Watch" təşkilatı tərəfindən qəbul edilmədiyini əyani şəkildə göstərir. Dünya aydın şəkildə gördü ki, istər müharibədən qabaq, istərsə də müharibə dövründə sosial infrastruktur obyektlərinin məqsədlilik şəkildə hərbi hücum və təcavüz obyektinə çevirən Ermənistanıdır. Belə olan halda Azərbaycanın guya Ermənistandakı 74 məktəbi dağıtması fikri tamamilə absurdur və reallığı əks etdirmir".

A. Qurbanzadə

"Bildiyimiz kimi, əfv sərəncamları cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən imzalanır. Demək olar ki, əfv sərəncamlarının böyük əksəriyyəti Novruz bayramı münasibətilə cənab Prezident tərəfindən imzalanır". Bu sözləri SiA-ya açıqlamasında "Konstitusiya" Araşdırmalar Fondunun prezidenti Əliməmməd Nuriyev deyib.

Onun sözlərinə görə, bu səbəbdən də cəmiyyətdə hər zaman belə gözləntilər var: "Cənab Prezident İlham Əliyev indiyə kimi 36 əfv sərəncamı imzalamışdır və 5

Novruz bayramında növbəti əfv sərəncamı gözlənilir?

mindən artıq şəxs cəzasının qalan hissəsindən azad edilmişdir. Novruz bayramında əfv sərəncamının olub-olmaması ölkə başçısının idarəsindən asılı olan bir məsələdir. Amma onu da qeyd edim ki, Əfv Komissiyasının katibliyi və Azərbaycan Respublikasının Prezident Administrasiyasının hüquq-mühafizə orqanları ilə iş şöbəsinin əfv sektoru fasiləsiz işləyir. Yeni mütəmadi olaraq demək olar ki, hər ay, hər gün məhkumlar tərəfindən, məhkumların vəkilləri tərəfindən, QHT-lər tərəfindən, müraciətlər daxil olur. Daxil olan müraciət-

lərlə bağlı fərdi iş aparılır, müəyyən arayışlar hazırlanır və Əfv Komissiyasının sədrinə təqdim olunur. Daha sonra isə sədrin qərarı ilə Əfv Komissiyasının iclası çağırılır. Hazırda bütün daxil olan müraciətlərin emalı prosesi gedir. Yeni müvafiq daxil olunmuş müraciətlə bağlı arayışların hazırlanması prosesi gedir. Əfv sərəncamının nə zaman imzalanmasını dəqiqliklə demək yanlış olardı. Çünki bu ölkə başçısı tərəfindən dəqiqləşdirilir".

Arzu

“Bizdə hər hansı bir anti-COVID meyilləri, anti-COVID kampaniyaları yoxdur”

Azərbaycan hazırkı global təhlükənin "COVID-19" pandemiyasının ölkə əhalisinə təsirini mümkün qədər minimumlaşdırmaq üçün ilk gündən səmərəli tədbirlər həyata keçirib. Görünməz bir düşmənlə mübarizədə tədbirlər davamlı və məqsədyönlüdür. Həyata keçirilən tədbirlərin nəticəsidir ki, Azərbaycan dünya ölkələrinə nümunə olaraq təqdim olunur və ölkəmizin təcrübəsi öyrənilir. Bu gün dünyanın bir çox ölkəsində olduğu kimi, Azərbaycan-

dövlətin hesabına müalicə olunaraq sağalıb və bu proses bu gün də davam etməkdədir. Müalicə prosesləri uğurla aparılır və xidmət keyfiyyəti yüksəkdir. "Bildiyiniz kimi, ölkəmizə modul tipli xəstəxanalar gətirildi, Yeni Klinikanı - ən gözəl xəstəxanayı COVID xəstələrinin sərəncamına verdik və bütövlükdə hazırda 46 xəstəxanamız COVID xəstələrinin müalicəsi ilə məşğuldur" - deyərək Cənab Prezident bildirib. Vaksinasıya ilə bağlı son məlumata gəlincə, dövlət başçısı qeyd

edib ki, 18 yaşdan yuxarı olan əhalinin haradansa 64 faizi artıq iki dozu alıb, ümumi əhali daha az: "Eyni zamanda, buster dozasını 1 milyon 500 mindən çox adam alıb, o cümlədən də mən. Mən bunu ilk dəfə deyirəm. Mən üçüncü dəfə vaksin almışam və hər kəsə bunu məsləhət görürəm". Dünya ölkələrində əsas problem xəstələrin sayı və çarpayıların çatışmazlığı ilə bağlı olduğu halda, Azərbaycan belə bir problemi yaşamır. Dövlət başçısı "Bizdə isə vəziyyət müsbətdir" - deyərək

bizdə hazırda 10 min çarpayının olduğunu bildirib: "Onlardan cəmi 10 faizi doludur. Yeni, 9 min çarpayı boşdur. Allah eləməsin, əgər pandemiya daha geniş vüsət alsaydı, bizim kifayət qədər imkanımız var. Burada önəmli məsələ reanimasiya yerləri ilə bağlıdır. Bizdə 875 reanimasiya yerimiz var, onlardan 26 faizi doludur. Burada da kifayət qədər boş reanimasiya yerlərimiz var. Yeni bu nöqtəyi-nəzərdən biz özümüzü rahat hiss edə bilirik".

"YENİ DAVRANIŞ QAYDALARINA BİZ GƏRƏK ÖZÜMÜZÜ UYGUNLAŞDIRAQQ"

Həyata keçirilən qabaqıyıcı tədbirlərin nəticəsidir ki, ölkəmizdə məhdudiyətləri aradan qaldırılıb. Bu gün dünya ölkələrində yenidən qapanmalar müşahidə olunur, məhdudiyətlər tətbiq edilir. Cənab Prezident bunun insanların psixoloji vəziyyətinə, iqtisadi fəallığa çox mənfi təsir göstərdiyini bildirib: "Biz isə hər şeyi vəziyyətə uyğun şəkildə edirdik, lazım olan halda qapanırdıq, lazım olan halda açılırdıq. Yeni burada əsas məsələ bu virusun yayılma həcmi azaltmaqdır. Onu da bildirməliyəm ki, Azərbaycan əhalisi də özünü çox məsuliyyətlə aparır və bizdə hər hansı bir anti-COVID meyilləri, anti-COVID kampaniyaları yoxdur. İndi insanlar şüurlu şəkildə gedirlər, bu peyvəndi alırlar və başa düşürlər ki, bu, onları qoruyur. Peyvəndlənmiş insanların arasında ölüm halları çox azdır. Bəlkə də peyvəndlənmiş xəstələrdən hansısa çox ciddi xəstəliyi olan, yaxud da ki, xroniki xəstələr dünyadan gedir".

Azərbaycanda "COVID-19"-la mübarizə istiqamətində ilk gündən görülən tədbirlər, eləcə də vətəndaşların peyvəndlənməsi öz nəticəsini verir. Hər gün minlərlə insan yeni növ koronavirus infeksiyası əleyhinə vaksinasıya olunur. Öz həyatını, yaxınlarını təhlükədən xilas etmək üçün hər bir vətəndaş vaksinasıya olunmalıdır. Cənab Prezident müsahibəsində vətəndaşlara tövsiyələrini də verib: "Xüsusilə yaşlı insanlar özlerini qorumalıdır. Bütün bu yeni davranış qaydalarına biz gərək özümüzü uyğunlaşdıraraq. İndi görək, deyirlər ki, bu viruslar illər keçdikcə öz gücünü itirir və sonra adi qrip halına çevrilir. Ümid edirəm ki, bunu da biz görəyik".

Nəzakət ƏLƏDDİNQIZI

Həm oğru, həm doğru?

Qarabağa qanunsuz səfər etmiş Valeri Pekres Fransa hakimiyyətini Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin bəyanatlarından sonra susqunluqda ittiham edib

Fransa prezidentliyə namizəd Valeri Pekres Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin onun Qarabağa qalmaqallı səfəri ilə bağlı verdiyi bəyanata münasibət bildirib.

Əgər buna münasibət demək mümkünsə. Məsələ burasındadır ki, V.Pekres "həm oğru, həm doğru" prinsipinə sadiq qalaraq etdiklərinə, beynəlxalq səviyyədə qanunsuzluğa, hətta törətdiyi cinayətə qanuni don geydirməyə çalışıb. Üstəlik də, Fransa hakimiyyətini onu müdafiə etmədiyinə, susqunluq nümayiş etdirdiyinə görə qınayıb.

Fransanın sağ mərkəzçi Respublikaçı Partiyasından prezidentliyə namizədi Valeri Pekres "Europe 1" telekanalına müsahibəsində deyib ki, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev onun dekabrın sonunda Qarabağa səfəri ilə bağlı verdiyi bəyanatlarından sonra Fransa hakimiyyəti fəaliyyətsiz olub: "Halbuki mən Fransa prezidentliyinə namizədim. Mən Ermənistanla gəldim, çünki Şərqi xristianları məsələsi mənim öhdəliyimin əsasını təşkil edir, çünki Ermənistanın müdafiəsi çox vacibdir".

Bu qadının, Fransanın prezidenti olacaq xanımın fikirləri əslində başında müstəmləkəçilik ruhunu gəzdiren kolonialistin düşüncələrindən heç nə ilə fərqlənmir. Belə görünür ki, Fransa Ermənistanı özünün koloniyası hesab edir. Belə olmasaydı bu qadın "Mən Ermənistanla gəldim, çünki Şərqi xristianları məsələsi mənim öhdəliyimin əsasını təşkil edir" deməzdi. Pekresin dediyindən belə çıxır ki, gələcəyin Fransa prezidenti kimi o seçki marafonuna "imperiyaların periferiyaları"ndan başlayıb. Tamam, hardan istəyirsən başla, Ermənistan, istəsən lap Kaliforniyadan başla, amma Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olan Qarabağı... heç ağına getirmə...

Pekresin "haxçı" paltarında oğrunca Qarabağa getməsinə bir kənara qoysaq, onun seçki marafonuna Ermənistandan başlamasının bir anlamı var, o da müstəmləkəçilik iddiasıdır. Yeri gəlmişkən müstəmləkəçilik nədir və Fransa Ermənistanı necə öz koloniyaları siyahısına sala bilər.

Axi Ermənistanın kəbinli "adaxlısı" - Rusiya var. Paris bu eşqə-iddiaya necə düşə bilər? Belə görünür ki, bu müstəmləkəçilik Fransanın "dədə-baba" qaydalarına uyğun qanunlaşdırılıb. Necə? Siyasi suverenliyi saxlamış ölkələr də müstəmləkə predmeti ola bilərlər, məsələn Ermənistan kimi. Bu ölkənin timsalında qeyri-bərabər anlaşmalar, borc öhdəlikləri səbəbindən ermənilər fransızlara kölə olurlar. Ermənistan erməniləri daxili siyasətlərində mühüm azadlıqlarını əldə saxlaya bilərlər, xarici siyasətdə isə müstəmləkəçi ölkələrin razılıqları ilə addım atırlar. Afrika və Asiya regionunda da ermənilər kimi Fransanın köləsi olan xalqlar var. Pekres açıqlaması ilə Fransanın xa-

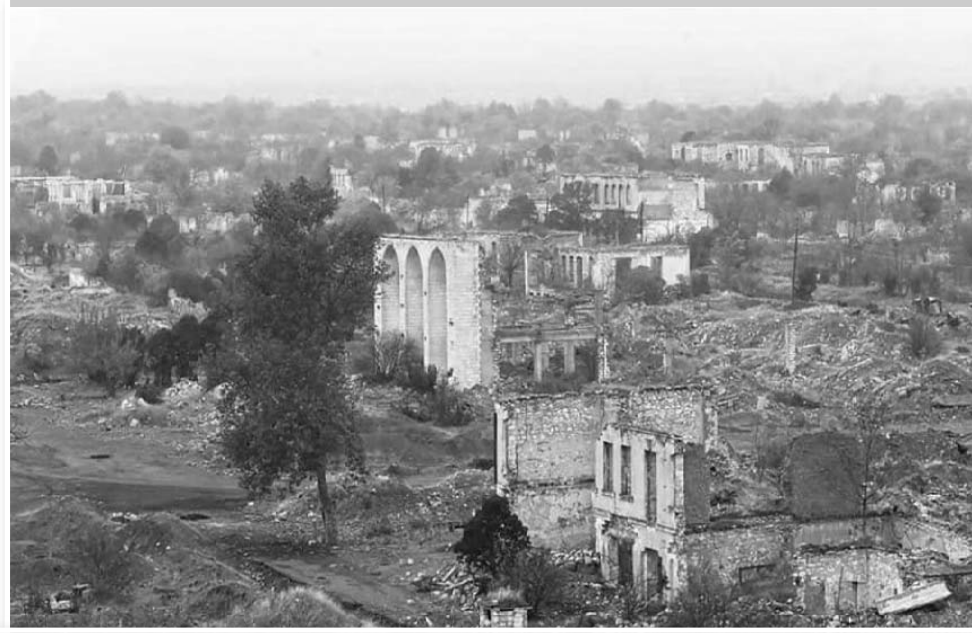
rici siyasətini bütünlüklə ifşa edib. Onun "üzürü günahından böyük" açıqlamasında "Mən respublika prezidentliyinə namizədim. Məndən əvvəl bir çox namizədlərin etdiyi kimi, mən də Ermənistanla Azərbaycan arasında mübahisə obyektinə olan Qarabağ bölgəsinə səfər edərek orada baş verənləri yerində gördüm. Azərbaycan Prezidenti sarsıdıcı bəyanatla çıxış etdi. Dedi ki, əgər xanım Pekresin orada olduğunu bilsəydiniz, onu geri qayıtmağa qoymazdıq. Prezidentliyə namizədi müdafiə etməyən Fransa hökumətinin ölümcül susqunluğu başa düşülən deyil", - deyərək vurğulayıb.

Əgər bu qadın namizəd də Qarabağa qanunsuz səfər edənlərin "ermənilər məni aldatdılar" bəhanələrini təkrarlayıb Azərbaycan dövlətindən onu əfv etməsinə xahiş etsəydi, Pekresin aldandığını başa düşərdik. Amma bu xanımın ısrarla "mən bunu etmişəm və Fransa dövləti məni dəstəkləməlidir" iddiası isə heç anlaşılın deyil. Ölkə prezidentliyinə namizədlər öz ölkələrinin seçicilərinin səsini qazanmağa can atırlar. Fransa ermənilərinin səsini qazanmaq üçün Qarabağa səfər etmək isə, sağ əllə sol qulağı qaşımağa bənzəyir. Madam Pekres, qaşımağa çox yer var, xüsusən də Fransada. Gedin oralarda qaşının...

Xatırladaq ki, Fransa prezidentliyinə namizəd Valeri Pekres 21-23 dekabr 2021-ci il tarixlərində Ermənistanla, oradan isə Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti nəzarətində olan Qarabağa səfər edib. Səfər zamanı onu Fransanın keçmiş xarici işlər naziri, keçmiş Avropa komissarı Mişel Barnier, həmçinin Fransa Senatının Respublikaçılar fraksiyasının rəhbəri Bruno Retayo müşayiət edib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Pekresin Qarabağa səfərini tənqid edərək bəyan edib ki, səfərin məqsədi qarşıdan gələn prezident seçkilərində Ermənistanın səsini toplamaqdır.

V.VƏLİYEV

Ermənilərin törətdikləri vəhşiliklər, işğal altında saxladıqları torpaqlarda barbarlıq əməlləri barədə az qala əsrin üçdə birinə yaxın müddət ərzində bütün dünyaya bəyan etdik və nəhayət torpaqlarımızı işğaldan azad etdikdən sonra dünya ictimaiyyəti bunu öz gözü ilə görməli və etiraf etməli oldu. Hətta erməni əsilli siyasətçilər, ictimai fəallar belə Azərbaycan həqiqətlərini, reallıqları, ermənilərin vəhşiliklərini, vandallıqlarını, barbarlıqlarını etiraf edirlər, bunun insanlığa sığmayan əməllər olduğunu açıq şəkildə ifadə edirlər. Sözsüz ki, erməni vəhşilikləri silinməz izlər buraxıb, hansıki bunu təzib etmək də mümkün deyil və dağıdılmış şəhərlərimizin, kəndlərimizin, yaşayış məntəqələrimizin görüntüləri vandalizm təzahüründə erməni simasızlığı ortaya qoyur.

Vandalizm təzahüründə erməni simasızlığı

İşğaldan azad etdiyimiz ərazilərimizdə ermənilərin bir dənə də daşı daş üstə qoymadıklarını görəndə ilk növbədə adama elə gəlir ki, bu ərazilərə sanki hidrogen bombası atılıb.

Bir dənə də tikili sağlamat qalmayıb, bir dənə evin qapısı, pəncərəsi, üstünün örtüyü yoxdur, divarları belə uçurulub. Bu mənzərəyə baxanda oradakı evlərin orta əsrdən qalma baxımsız tarixi tikililər, hətta xarabalıqlar olduğu qənaətinə gəlmək olar, halbuki, 20-30 il bundan əvvəl bu evlər necə yaşayış üçün yararlı idilər, həmin evlərdə insanlar yaşayırdılar, eyni zamanda onlar öz təmtərağı ilə könlü oxşayırdı. Burada müvəqqəti də olsa məskunlaşanların hansı dərəcədə vəhşi olduqları sualı istər-istəməz adamı düşündürür. Bəzən elə zənn olunur ki, bunlar bir dağıdıcı təbiət hadisəsinin, məsələn, tornadonun buraxdığı izlərdir, halbuki, bu ərazilərdə həmin təbiət hadisəsinin baş verməsi mümkünsüzdür və heç zaman da olmayıb. Elə isə, işğaldan azad olunmuş bu ərazilərdə, bu dağıntılara məruz qalan ərazilərdə nə, yaxud nələr olub? Bəli, kimlər yox, nələr. Çünki, əməlləri müqabilində bu vəhşilikləri, barbarlıqları törədənələrə kim sualını vermək belə olmur və bunlar insanlığa sığmayan əməllər hesab olunmuş üçün onların nə olduğu ortaya çıxır. Özlərini hər zaman "sivillər" insan kimi təqdim etməyə cəhd edən ermənilərin əsl siması, daha dəqiq desək, simasızlığı ortadadır və bu mif də darmadağın oldu. İşğaldan azad olunan yaşayış məntəqələrimizdə vandalizmin təzahürləri məhz erməni simasızlığını, ermənilərin mahiyyətini açıq-əşkar nümayiş etdirir. Ermənilərin özlərinin özləri barədə fikir formalaşdırmaq istədikləri "sivillər" insan obrazı bir yana, bunların heç insan olub-olmadıqları artıq şübhə doğurur, özü də bütün dünyada. Məşkunlaşdıqları əraziləri darmadağın edən, dağıdılacaq canlıların hər halda hansı qrupa aid olmaları, bunların ən azından insan ola bilməyəcəyi düşüncəsində hər kəsin olması tam məntiqlidir.

Artıq ermənilər arasında bir çoxları belə öz vəhşiliklərindən dəhşətə gəlməyə başlayıblar və bunu gizlətmirlər də, açıq-aşkar etiraf edirlər. Etiraf edirlər ki, belə bir dağıntı bəşər tarixində görünməmiş hadisələrəndir. Bu dağıntıları kütləvi qırğın silahlarının törətdiyi dağıntılarla, Monqol-Tatar işğalındakı dağıntılarla müqaisə edən ermənilər də var və onlar bunu sosial şəbəkə hesablarında aşkarcasına bəyan edirlər. Məsələn, erməni fəal Ruben Vardazaryan "Facebook" sosial şəbəkəsində "Bizimkiler doğrudanmı Ağdam və Zəngilanda hidrogen bombasından istifadə edib?", sərəlovəsi ilə status yazıb və orada ermənilərin 30 ilə yaxındır işğal altında olan Azərbaycan torpaqlarında törətdikləri vandalizmə diqqəti cəlb edib, bu vandalizmi də "Monqol-tatar istilası" ilə müqayisə edib. O, hətta aşkar formada yazır ki, ermənilər doğulan uşağın beyninə yeritməyə başlayırlar ki, guya erməni xalqı Avropada, eləcə də dünyada ən "mədəni" xalqdır, amma görüntülər və reallıqlar bunun əksini təsdiq edir. Təsdiq edir ki, bu barbarlar əslində ən vəhşi imişlər və bunların törətdiklərinin insanlıqla heç bir əlaqəsi ola bilməz. Ağdam kimi yaraşığı dillər əzbəri olan bir şəhərdə

bir dənə də sağlamat tikili saxlamayan, bu əraziləri xarabalığa çevirən ermənilər elə təəssürat yaradıblar ki, guya dünyada Ağdam adında bir şəhər ümumiyyətlə olmayıb.

Azərbaycanlılar məcburi şəkildə evlərini tərk etdikdən sonra bunlar, bu ermənilər azərbaycanlılara məxsus evləri qarət etdiklərinə görə, yoxsa qarət etməklə kifayətlənməyib həmin evləri dağıtdıqlarına, bəzilərinə yandırdıqlarına görə özlərini "mədəni", yaxud da "sivillər" adlandıırırlar? Bu törətdikləri əməllərlə dedikləri arasında kəskin fərq, təzad var və bunu özlərindən olanlar da onlara xatırladırlar. Ən dəhşətli odur ki, erməni fəal Ruben Vardazaryan kimiləri başqalarına, daha dəqiq desək, azərbaycanlılara məxsus evlərin qapı-pəncərələrini, üst örtüklərini söküb oğurlamağa nə ad vermək barədə öz mənsub olduğu xalqın nümayəndələrinə sual edir. Bunun talançılıq, oğurluq olduğu qənaətinə olduğunu deyən erməni fəal bununla öz mənsub olduğu xalqı təhqir etmək bahasına da olsa həqiqətləri etiraf edir, reallıqları ortaya qoyur. "Ağdamda bir dənə də olsun divar belə qalmadı", deyən erməni fəal Vardazaryan müsəlman qəbirlərinin qazılaraq ölümlərini qızıl dişlərini çıxaran soydaşlarının mahiyyətini, əslində isə simasızlıqlarını gizlətmir. Həqiqətən də bu gizlədiləcək, üstü örtüləcək, hansısa don geyindiriləcək bir məqam deyil və insan nə qədər insalığını itirməli, nə qədər vəhşi və şərəfsiz olmalıdır ki, ölünün qızığı dişini qəbirdəcə çıxarsın, bir sözlə, qəbirləri

belə qarət etsin, hansıki bunu da erməni fəal görməməzliyə vura bilmir, nəinki dünya ictimaiyyəti.

Bir azca ağı başında olan erməni özlərinin törətdikləri vandallıqlara, barbarlığa baxaraq düşünür və bunun onların mahiyyətini, simasızlıqlarını bütün dünyada üzə çıxardığını dərk edir və bundan narahatlığını da gizlətmir. "İndi dünyaya nə deyəcəyik?", deyən erməni fəal Vardazaryan təəccüblə qeyd edir ki, sanki Tornado Azərbaycanın 1/4 hissəsini dağıdıb. Bu fikirləri bir erməni dilə gətirir, etiraf edirsə, deməli, bütün dünya ictimaiyyəti bunun adının nə olduğunu daha yaxşı bilir. Ən azından ermənidən yaxşı bilir hər kəs ki, bu vandallığın adı nədir. "Azərbaycan mülki obyektləri ilə nələr etdiyinizi görüb erməni xalqının "sülhsevər" və sifət "azadlıq" mübarizəsinin həqiqiliyinə kim inanacaq?", deyən Ruben adlı həmin o erməni fəal sanki bütün ermənilər haqqında hansı təsəvvürün yarandığı barədə narahatlığını biruzə verir.

Düşməni də olsa, həqiqəti söyləyər erməni fəal Vardazaryan və ermənilərin 30 ilə yaxın işğalda saxladıqları, Azərbaycanın işğaldan azad etdiyi həmin torpaqları haqlı olaraq Çernobila bənzədir.

Müsəlmanlara məxsus ibadət yerlərində, məscidlərdə donuz, mal-qara saxlanması faktı da artıq dünya ictimaiyyətinə sifət deyil və belə baxanda erməni fəalın bunun barəsində bildirməyi də yenilik deyil. Ən əsası odur, o qeyd edir ki, son onilliklərdə Ermənistanda heç kim bu barədə danışmadı, yazmadı və bu faktı pisləmədi. Məsələn burasındadır ki, erməni simasızlığının hansı həddə olduğu əslən erməni olan Vardazaryanın özünə də tam şəkildə aydın deyil və bəlkə də ağına belə gəlmir ki, bu faktlar Ermənistanda heç kimi narahət etməyib, əksinə, düşülmüş şəkildə, düşmənciliklə, vəhşiliklə edilib.

Xatırlayaq ki, birinci Qarabağ müharibəsi dönəmində azərbaycanlılar, qapılarını bağlayıb, açarını da 30 ilə yaxın göz-bəbəyi kimi saxlamaqla öz ata-baba yurdlarını, evlərini tərk etmişdilər. Bir dənə evin ən xırda mirmarına belə toxunulmadan tərk edilmişdi. Bu zaman yurd-yuvalarını tərk edənlərin qarşılarını kəsən ermənilər onların canlarını belə xilas etmələrinə imkan verməmişdilər. Ermənilər isə, ərazilərimizi tərk etmələri üçün onlara güzəşt olaraq, humanistcəsinə verilən vaxtdan sui istifadə edərək nəinki sağlam qalan evləri dağıtdılar, yandırdılar, hətta həyətani ərazilərindəki açacları belə kəsilərək aparıldı ki, buna insanlıq demək olmaz, bu simasızlıqdır, vandalizm təzahüründə erməni simasızlığıdır.

İnam Hacıyev

Yanvarın 17-də Ermənistan parlamentində keçirilən növbəti iclas zamanı qarşıdurma yaşanıb. SİA xəbər verir ki, bu barədə erməni KİV-ləri yazırlar. Məlumatla görə, hətta vəziyyət o qədər çətinləşib ki, parlamentin vitse-sədri müxalifətçi deputatların üzərinə hücum etməyə çalışıb.

"Məsələ ondadır ki, parlamentin iclası zamanı hakim "Vətəndaş sazişi" partiyasından olan vitse-spiker, Ermənistan tərəfindən Türkiyə ilə normallaşma komissiyasının xüsusi nümayəndəsi Ruben Rubinyan bir anlıq iclas zalını tərk etmək məcburiyyətində qalıb. Onun olmadığı müddətdə müxalifətçi deputatlar növbəti ittihamlar səsləndiriblər. İttihamlarda da məhz vitse-spikerin adı hallanıb və

o, Türkiyəyə simpatiya nümayiş etdirməkdə günahlandırılıb. Ruben Rubinyan zala geri döndükdə isə o, mikrofonu yandıraraq həmin vaxt çıxış edən həmkarının sözlərini kəsib və "Ermənistan" blokunun

Ermənistan parlamentində növbəti qarşıdurma

"Ermənistan" blokunun deputatları vitse-spiker Ruben Rubinyanı Türkiyəyə simpatiyada ittiham ediblər, o isə cavab olaraq müxalifətçilərə hücum edib

deputatlarına tərif səsənib", erməni KİV-ləri yazır.

Ruben Rubinyandan müxalifətçi deputatlara:

"Sizinlə nə istəsəm edə bilərəm"

"Mən Ripsime Stambulyana xəbərdarlıq elan edə bilərəm və mənə elə gəlir ki, sizdə anlayış yoxdur.

Mən sizin parlament fraksiyanızı sakitləşməyə dəvət edirəm, əks halda mən sizinlə nə istəsəm, nəyi lazım bilsəm onu da edərdim. Gedin özünüzlə məşğul olun", deyən qəzəblənmiş vitse-spiker bildirib.

Ona cavab olaraq isə zaldan "bacarmazsan" səsleri eşidilib

Bu vəziyyət isə Rubinyanı daha da hövsələdən çıxarıb və o, heç bir söz demədən kreslosundan ayağa qalxaraq müxalifətçilərə qarşı hərəkət edib. Lakin qarşıdurma daha da böyüməmiş digər deputatlar onu sakitləşdirə bilməyib və Rubinyan öz yerinə qayıdıb, sonra isə fasilə elan edib.

Rövşən RƏSULOVA

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin Mətbuat Xidmətindən verilən məlumata görə, "Şəhidlər Xiyabanı"nda 20 Yanvar faciəsinin ildönümü ilə bağlı hazırlıq işləri aparılır. SİA xəbər verir ki, 20 Yanvar faciəsinin ildönümü ilə bağlı Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin qurumları tərəfindən Şəhidlər Xiyabanında cari təmir, geniş təmizlik və abadlıq işləri görülür, ağacların budaqları, bəzi kollar budanıb, qazon örtüyü yenilənib, yeni güllər və kollar əkilib, işıq dirəkləri rənglənib, səkilər və bütün ərazi yuyulub, Xiyabandakı hər iki məşəldə profilaktika aparılıb.

Xiyaban ərazisində faciənin ildönümü ilə əlaqədar müxtəlif rəngli çərənfillərdən xüsusi kompozisiyalar hazırlanır. Bu işlərə təcrübəli mütəxəssislər, landşaft-dizaynerləri cəlb olunub.

Hazırlıq işlərinin yanvarın 19-dək başa çatdırılması planlaşdırılır.

Məsələ ilə bağlı biz də Şəhidlər Xiyabanına yollandıq.

Şəhər sakini Pakizə Həmidova:

"Mən Salyan rayonunun Kürsəngi

Şəhidlər Xiyabanı

20 Yanvara necə hazırlaşır?

kəndindənəm. Özümə borc bildim Şəhidlər Xiyabanını ziyarət etməyi. Özüm də şəhid anasıyam.

2-ci Qarabağ müharibəsində şəhid olmuş xüsusi təyinatlı Əmrah Həmidovun anasıyam. Şəhidlərimizin sayəsində Azərbaycan xalqının başı hər zaman dik olub. Müharibədən sonra isə bu bir daha öz təstiqini tapdı. Bizim Qarabağımız qayıtdı. Artıq Qarabağda azad yaşayacağıq. Mən bütün bunlarla fəxr edirəm. Eynilə 20 Yanvar hadisəsi kimi sentyabrın 27-də də mən belə bir şey olacağını gözləməirdim. Oğlumla artıq bir neçə gün idi ki, əlaqə saxlaya bilmirdik. 7 kəndin alınmasında mənim oğlum iştirak edib. Biz 4 dörd gün gözdük tapa bilmədik, 7 gün komada qaldı, 3 dəfə isə beyin əməliyyatı keçirdi. Bunlar ana beyninə elə dərin-dən həkk olunub ki, öləndək silinməz. O məni özü ilə birgə öldürdü. Amma Qarabağımız işğaldan azad olundu.

REPORTAJ

Cənab Prezidentimiz İlham Əliyevə və Mehriban xanım Əliyevaya da öz minnətdarlığımı bildirirəm".

Şəhər sakini Maşallah Məmmədov:

"Allah şəhidlərimizə qəni-qəni rəhmet eləsin. Millətimizdə şəhidlərimizə qarşı bu milli ruh hələ də yaşayır və yaşayacaq da. Biz nəinki ildönümü zamanı hər gün buranı ziyarətə gəlməliyik. Bu bizim vətəndaşlıq borcumuzdur. Mən bu günün öz gözlərimlə şahidi olmuşam. O zaman təhsil almaq üçün Bakıya gəlmişdim. Tankları, o zirehli qüvvələri gözlərimlə görməsəm də hər yerdən səsləri eşidirdi. Həmin günün səhərini isə hər birimiz bu cür hüznü xəbərle açdıq. O zamandan bəri də mən hər zaman Şəhidlər Xiyabanını ziyarət edirəm. Bu hər birimizin vətəndaşlıq borcudur".

Şəhər sakini Mənsubə Əfəndiyeva:

"Şagirdlərimiz 5-ci sinifdə təhsil alırlar.

Bu beşincilərlə ilk dəfədi ziyarətə gəlmişik. Amma digər siniflərimlə birgə hər zaman ziyarətə gəlmişik. Bu dəfə isə uşaqların özlərinin təşəbbüsü ilə gəlmişik. Düzdür, pandemiya ilə əlaqədar olaraq çəkinirik uşaqlarla birgə harasa getməyə. Amma bura gəlmək də uşaqları gətirib, maarifləndirmək də borcumuzdur.

Eyni zamanda valideynlərin də dəstəyi böyükdür bu mövzuda. Məktəbdə də təbliğat geniş şəkildə aparılır. Hər il biz 20 Yanvar hadisəsini qeyd edirik. Bu proses aşağı siniflərdən tutmuş yuxarı siniflərə qədər hər kəsi əhatə edir. Bununla yanaşı rəsm sənədləri keçirilir tədbirlər olur. 20 Yanvar hadisəsinin baş vermə səbəbləri Azərbaycanın hər zaman müstəqilliyə can atan ölkə olması ilə ətrafında hər zaman dərslərdə uşaqlarla söhbətlər edirik".

Şəhər sakini Elgün Əliyev:

"1990-cı il 20 yanvar gecəsi baş verən bu hadisəni hər kəs kimi mən də unutmuram. Mən həmin zaman 10-cu sinif şagirdi idim.

Neçə gün radio televiziya işləmədi.

Əhali bir çox məlumatdan xəbərsiz oldu. Artıq bu hadisənin üstündən 32 il keçir. Şəhidlərimiz hər zaman bizim qəlbimizdə yaşayacaq. Biz övladlarımızla birgə hər il Şəhidlər Xiyabanını ziyarət edirik. Bu bizim vətəndaşlıq borcumuzdur".

Gül-çiçək dəstələrindən müxtəlif kompozisiyalar hazırlayan Güler Məmmədova:

"Artıq 3 ildir davamlı olaraq burada çalışırıq. Güllərimiz Türkiyədən gəlir. Hər biri çox keyfiyyətli güllərdir. Güllərin dəqiq sayı isə hələ açıqlanmayıb. Çünki hələki işlər davam edir güldən istifadə olunur.

Bu ilki kompozisiyalarımızda digər illərdən daha fərqli təşkil olunub. Buradakı dekorların hər biri xüsusi olaraq hazırlanır. 100 nəfərdən artıq bir heyətlə artıq 3 gündür çalışırıq. Yanvarın 19-u tam olaraq bütün işimizi bitirəcəyik. Eyni zamanda biz işimizi görməklə yanaşı həm də öz vətəndaşlıq borcumuzu yerinə yetiririk".

Səbinə Hüseynli

İş zamanı işçiyə fiziki və ya ruhi təsir göstərən bədbəxt hadisələrə istehsalat qəzaları deyilir. İstehsalatda baş verən bədbəxt hadisələr işçiləri yaxından maraqlandıran bir məsələ olmaqla yanaşı, həm də iş yerlərində bir çox amillərin təsirindən yaranır. İşçilərin əhval-ruhiyyəsi, davranışları və iş prosesləri iş qəzalarına səbəb olan ən böyük amillərdəndir, lakin səhv nizam, yer çatışmazlığı və s. vəziyyətlər də istehsalat qəzaları ilə sıx bağlı olan amillər sırasındadır.

İş qəzalarının əsas səbəbləri

- İlk növbədə, işçilərin şüursuz işləməsi işçiləri qəzalara qarşı həssas edir. Beləliklə, inkişaf edən istehsalat qəzalarında yaranma ehtimalı çox yüksəkdir.
- Fərdi qoruyucu vasitələrdən istifadə etməmək.
- Ehtiyatsızlıqla biznesə qulluq etmək.

- Əsəbi, yuxulu və xəstə vəziyyətdə işləməyə davam etmək.
- İş mühitini səliqəli saxlamamaq.
- İş mühitində uyğun olmayan davranışlar nümayiş etdirmək.

İş qəzalarını minimuma endirmək üçün görüləcək işlər

- İş sağlamlığı və təhlükəsizliyi xidmətləri müəyyən meyarlara cavab verən sənaye səviyyəli müəssisələrdə tətbiq edilməli olan ən vacib amildir.
- İşçilərin iş şəraitinin təhlükəsiz şəkildə layihələndirilməsi və təşkili.
- Fərdi qoruyucu vasitələrin taxılması.
- Cihazların qoruyucu vasitələrinin çıxarılması.
- İş yeri həkimi, iş yeri tibb bacısı və ya iş yerində əməyin mühafizəsi üzrə mütəxəssis tərəfindən işçilərə təlimlərin təşkili və təqdim edilməsi.

- Digər tərəfdən xəstə olan və ya əhvalı işə uyğun olmayan işçilərin işini dayandırmasına icazə verməklə qarşısının alınması və ya uyğun işə istiqamətləndirilməsi istehsalat qəzalarının minimuma endirilməsi istiqamətində görüləcək tədbirlərdəndir.

İstehsalatda bədbəxt hadisələr, ümumiyyətlə, iş şəraiti, idarəetmə səhvləri, vaxtında və adekvat texniki xidmət göstərilməməsi, insan faktorlarına məhəl qoyulmaması, adekvat və müvafiq təlimin olmaması, nəzarətin olmaması və ya bu amillərin hamısının hər biri ilə qarşılıqlı əlaqədə olmaması nəticəsində baş verir. Bununla belə, istehsalatda bədbəxt hadisələrə səbəb olan amillərin hamısını iki əsas amilə endirmək olar. Bunlar iş yerindəki təhlükəli vəziyyətlər və işçilərin təhlükəli davranışlarıdır.

İşləyən insanın mərkəzi sinir sistemi və hiss orqanları oyaq və bu funksiyaları yerinə yetirməyə qadir olmalıdır. İnsanın təbii təbiətinə görə bu qabiliyyətlərin müəyyən həd və hədudlardan kənara çıxması mümkün deyil. İnsanın fiziki və zehni gücünü nəzərə almadan iş yükünün tənzimlənməsi və iş sürətinin müəyyən edilməsi nəticəsində dəzgahla ahəngdar işləməyə mənfi təsir göstərir və təhlükəli davranışlar baş verir.

Güvensiz davranışlar insanın fizioloji və psixoloji quruluşu və ətraf mühitin şərtlərindən qaynaqlanır. Genetik pozğunluqlar, üzvi

aşırma, ergonomik çatışmazlıqlar və qeyri-sağlam ətraf mühit şəraiti işləyən insanlarda təhlükəli davranışların səbəbləridir. Bacarıqsızlıq, əl çevikliyinin olmaması, tarazlığın aşağı olması, zəif inkişaf etmiş əzələ gücü və bəzi bədən hissələri və ya bəzi üzvlərin balanssız inkişafı və ya sinir sistemi tərəfindən idarə olunan bütün bədən hərəkətlərinin səlis işləməsinə mane olan səhvlər. müxtəlif xəstəliklər nəticəsində iş həyatına qədər köhnəlmiş və əskikliklər təhlükəli davranışların ortaya çıxmasına səbəb olur.

İstehsal prosesində iştirak edən şəxsin işi onun fiziki gücündən və əqli imkanlarından yüksək səviyyədə tənzimlənirsə, iş əmində insanın diqqətinin yayınmasına və diq-

- Maşın qoruyucularını çıxarmaq
- Təhlükəli sürətlə işləmək
- Vəzifədən kənar işi yerinə yetirmək
- İş intizamına əməl etməmək
- İş üçün uyğun mexanizmlərdən istifadə etməmək
- İcazəsiz təhlükəli ərazidə olmaq
- Şəxsi qoruyucu vasitələrdən istifadə etməmək

Təhlükəsiz davranışlarla yanaşı, iş qəzalarının birinci dərəcəli ümumi səbəblərini təşkil edən əsas amillərdən biri də iş yerindəki təhlükəli şəraitdir. İş yerində təhlükəli vəziyyətlər istehsal prosesində istifadə olunan texnologiya və istehsal alətlərinin təbiətindən tutmuş iş nizamınsızlığına, texniki qulluq və nəzarətin olmamasından yoxlama və idarəetmə xə-

vaxtında və lazımı qaydada həyata keçirilmədikdə və öz gücündən artıq istifadə edildikdə təhlükəli şəraitin yaranması və istehsalatda bədbəxt hadisələrin baş verməsi qaçılmazdır.

Təhlükəsiz vəziyyətlər

- Təhlükəsiz iş metodu
- Təhlükəsiz və qeyri-sağlam ətraf mühit şəraiti
- Elektrik maşınlarının yerə vurulmaması
- Uyğun olmayan əl alətləri
- Yoxlamaların və sınaqların aparılmaması
- Təzyiqli gəmilər
- Təhlükəli hündürlüklərdə işləmək
- Təhlükəli sahələr açıq qalmışdır (çuxurlar)

-Müvafiq işarələmə edilməmişdir

- İş yerində nizamınsızlıq
- Mühafizəsiz maşınlar, skamyalar
- Tez alışan partlayıcı maddələr

İş yerlərində mənfi fiziki-kimyəvi amillərin yaratdığı ətraf mühit şəraiti, iş yerlərində təhlükəli şərait yaratmaqla yanaşı, onların işçilərə təsirindən təhlükəli davranışların formalaşmasına səbəb olur. İstehsalatda istifadə olunan texnologiyanın keyfiyyəti təhlükəli vəziyyətlərin əsas səbəblərindəndir. Geri qalmış və köhnə texnologiya ilə istehsal olunan iş yerlərində istehsalat qəzalarının intensivləşdiyi müşahidə edilir. İş yerlərində təhlükəli şəraitin yaranması-

İŞ yerlərindəki ölümlərdən kim cavabdehdir

qətsizliyinə səbəb olan monoton xüsusiyyətlər müşahidə edilirsə və ya qida enerjisi alınmadığı üçün orqanik gərginlik yaranırsa təhlükəli davranışların ortaya çıxması və iş qəzaları qaçınılmaz olacaqdır.

Təhlükəsiz davranışlar

- İşi şüursuz yerinə yetirmək
- Diqqətsizlik və ehtiyatsızlıq

talarına, saxlama və yığma səhvlərindən sağlamlıq ətraf mühit şəraitinə qədər bir çox amillərlə yaranır.

İstehsal prosesində istifadə olunan bütün növ alətlər və mexanizmlər işçinin qabiliyyətinə uyğun deyil, əgər maşın və dəzgahlarda qoruyucular yoxdursa, göstəricilər asan oxunan və başa düşülən xüsusiyyətlərə malik deyilsə, nəzarət mexanizmlərindən təhlükəsiz və asanlıqla istifadə edilə bilməz, onlara texniki qulluq və nəzarət

na səbəb olan geri qalmış və köhnə texnologiya əsasında qurulan iş yerlərində təşkilatdakı təhlükəli və qeyri-sağlam şəraiti sonradan düzəltmək, əməyin mühafizəsini təmin etmək çətin və bahalıdır. Belə ki, qeyri-sağlam və təhlükəli şəraitə malik iş yerləri qurulduqda, bu keyfiyyətlərə malik iş yerlərində bu mənfi halların ümumiyyətlə davam etdiyi və iş qəzalarının əhəmiyyətli ölçülərə çatdığı görülür.

Maşınların və iş dəzgahlarının qoruyucu sistemlərinin olmaması ilə yanaşı, onların təyinatından kənar və gücündən artıq istifadə edilməsi, vaxtında və düzgün texniki qulluq və nəzarətin olmaması təhlükəli şərait yaradır. Maşınların və skamyaların düzülüşündə, xammalın və istehsal olunan məhsulların saxlanması, yığılması, yüklənməsi və daşınmasında qeyri-dəqiqlik və çatışmazlıqlar, ümumilikdə iş yerlərində nizamınsızlıq təhlükəli vəziyyətlərin yaranmasına səbəb olur.

Əvvəli Səh. 11

Bəs, iş yerlərində baş verən faciəvi ölümlərdə günahkar kimlərdir? İş yerində insanlar təhlükəsizlik qaydalarına necə riayət etməlidirlər? Əmə-

yin mühafizəsində niyə səhlənkarlığa yol verilir? Bu kimi hallara qarşı necə mübarizə aparılmalıdır? Qanunda hansı qaydalar nəzərdə tutulur? İşçilərin həyatı niyə təhlükəyə atılır? SİA məsələ ilə bağlı araşdırma apararaq, ekspert, psixoloq və sosioloqların fikirlərini öyrənib.

"Ailə Dünyası" Ailələrə Hüquqi Yardım İctimai Birliyinin sədri Gülayə Səfərova: "Çörək zavodunda fəhlə işləyən xanımın faciəvi şəkildə ölümü hamımızı bərk sarsıtdı. Baş verən hadisə-

dən də göründüyü kimi, həmin müəssisədə çalışan işçilər əməyin təhlükəsizliyi qaydaları barədə düzgün təlimatlandırılmayıblar. Hər bir sahədə işəgötürən iş yerinin əməyin mühafizəsi normaları və qaydalarının tələblərinə uyğun olmasına, işçi üçün sağlam və təhlükəsiz əmək şəraitinin təmin olunmasına cavabdehlik daşıyır və işçinin həyatı, sağlamlığı da müəssisənin iqtisadi mənafeyindən hər zaman yüksək tutulmalıdır.

Əmək müəssisələrində təhlükəsizlik qaydalarına dair təlimatların keçirilməsi, ümumi təhlükəsizlik qaydalarının öyrədilməsi, xüsusilə də istehsalatın təhlükəsizlik dərəcəsi, xarakterindən, işçilərin peşələri və dərəcələrindən asılı olmayaraq, bütün işçilərə əməyin təhlükəsizliyi qaydaları aşılmalı, təhlükəsiz iş metodları üzrə təlimatlar verilməlidir.

Əslində, əmək müəssisələrində aparılan təlimatlandırma bir neçə mərhələlərdə aparılmalıdır. Bu giriş təlimatı, iş yerində ilkin təlimat, dövrü təkrar təlimat və növbədən kənar təlimat kimi növlər əsasında təşkil olunmalıdır. Baş verən hadisələr onu bir daha sübut edir ki, bu təlimat növləri heç də bütün müəssisələrdə işçilərə təlqin edilmir".

Əmək Hüquqlarını Müdafiə Liqasının sədri Sahib Məmmədov: "İş yerlərində əməyin mühafizəsinə görə cavabdehlik işəgötürənin üzərinə düşür. Bu şəxs əməyin mühafizəsini və təhlükəsizliyi təmin etməlidir. Ona görə də əgər işçi əməyin mühafizəsi və təhlükəsizlik qaydalarını pozursa, işəgötürənin ona qarşı inzibati tənbeh tətbiq etmək hüququ var. Yəni, işçini işdən kənarlaşdırma, ona şiddətli töhmət verə bilər. Əgər lap böyük nəticəsi olsa əmək müqaviləsinə xitam verə bilər. Ona görə də işəgötürənin həm cavabdehliyi, həm də səlahiyyəti var.

Əgər hadisə iş yerində baş verirsə, bunun ilk

növbədə günahkarı işəgötürəndir. İşəgötürən əvəla bütün işçilərlə əmək müqaviləsi bağlamalı, ikincisi onların istehsalatda bədbəxt hadisə və peşə xəstəliyi hallarından sığortamalı, üçüncüsü əməyin mühafizəsi ilə bağlı şöbə yaratmalı, ya-

xud məsul şəxs təmin etməlidir".

Psixoloq Vüsələ Əmiraslanova məsələnin psixoloji yanlarına toxunub: "Əslində, iş yerində yorğunluq işin özünün strukturuna bağlıdır. Yeni, əgər iş taksii işdirsə, burada gecə növbələri var ki, gecə maşın sürürlər və o zaman ola bilər ki, bəzən yuxuyla bağlı problemlər yaransın. Onlar da bildiyimiz qədər səhər çox yatırlar, ola bilər ki, yuxulu olurlar, halsız olurlar, ümumi immunitet

düşür.

İnsanın yatmaq vaxtı gecə vaxtıdır. Yeni, gecə yatanda onun üçün daha faydalı olur. Amma təəssüflərsən ki, bəzən bütün rejim korlanır və məcbur olurlar ki, səhər yatsınlar və gecə maşın sürsünlər. O da bu şəxslərə mənfi təsir göstərə bilər.

Ümumiyyətlə, iş yerində təhlükəsizlik yenə də işin strukturundan asılıdır. Əgər bu iş yeri tikinti şirkəti ilə bağlıdırsa, əlbəttə ki, onlar müəyyən vaxtdan bir xüsusi təhlükəsizliyi, texniki vasitələri yoxlamalıdır ki, qurğular yerindədirmi ya yox. Hündürlükdə işləyən insanların qorunması üçün xüsusi geyimləri olmalıdır. Onlar normal qidalanmalıdırlar ki, halsızlıq və s. baş verməsin. Yeni, bu kimi hallar çox müşahidə olunur. Ümumi məsələ, tədris şöbəsində olsun, başqa yerlərdə olsun belə yerdə faciəvi ölümlər çox az olur. Əsasən, tikinti şirkətlərində bir də taksii xidmətlərində daha çox belə olur.

Psixoloji yanları odur ki, rejim düzgün qurulmalıdır, istirahət saatları, yuxu saatları düzgün qurulmalıdır ki, bunların bölgüsü yaxşı olsun, həm istirahətə vaxt ayırınsınlar, həm işə ayırınsınlar ki, tam işlə yüklənmək onları psixoloji gərginliyə gətirib çıxara bilər".

Ayşən Vəli

"Human Rights Watch" demokratiyanın faciəsidir

Öz torpaqlarını işğaldan azad edən ölkə nə zamandan "haqsız" çıxıb?

"Human Rights Watch" ("HRW") kimi təşkilatların zaman-zaman Azərbaycan dövlətinin və xalqının maraqlarına qarşı çıxması kimsəyə sirr deyil, həm də təəccüblü deyil. Təəccüblü deyil ona görə ki, adıçəkilən qurum ölkəmizdə mövcud olan təməlli uğurların hər birini məhz riyakarcasına, yalan və böhtanlarla qaralamağa cəhdlər göstərib.

Digər yandan, hər hansı bir hesabatlarını yaydıqda belə bu hesabatların daha əvvəlki hesabatlardan heç bir fərqi olmayıb. Necə deyirlər, bəzi abzasları dəyişərək onları ictimailəşdirib. Beləliklə də, əsas "vəzifəsini" icra edib, yeni aldığı sifarişlərini həyata keçirib.

O da əbəs deyil ki, "HRW" bilavasitə erməni maraqlarına işləyən təşkilat kimi tanınır və bu qurumun son hesabatı da həmin reallığı sübuta yetirir. "Human Rights Watch"ın fəaliyyəti heç vaxt müsbət, həqiqətə söykənən, vicdanlı amillərə söykənməyib və onun əsas məqsədi qarayaxma kampaniyaları aparmaq, eləcə də haqlı ilə haqsızın yerlərini dəyişik salmaqdan ibarət olub. Bu qurum haqqında indiyə qədər hər hansı tədqirəliq ifadə eşitmək də demək olar ki, mümkün olmayıb.

Deputat: "Bu, haqq-ədələtin qarşısında səddin çəkilməsidir"

"Təəssüf ki, haqqın-ədələtin qarşısı olduğunu iddia edən Human Rights Watch, əslində, öz "dəyərlərinə" daban-dabana zidd olan siyasət yürüdü". SİA xəbər verir ki, bu fikirləri millət vəkili Elman Nəsirov mövzu ilə bağlı mətbuata verdiyi açıqlamasında deyib. Onun sözlərinə görə, xüsusilə, son hesabat təşkilatın qeyri-ciddi və qərəzli olduğunu sübut edir, çünki orada Er-

mənistanı İkinci Qarabağ müharibəsində zərərcəkən tərəf kimi təqdim edir: "Təəssüfün edən, 30 il müddətində Azərbaycan torpaqlarını işğaldan saxlayan dövlət işğal etdiyi ərazilərdə faktiki olaraq vandalizm siyasəti həyata keçirib, bizim bütün milli-mənəvi sərvətlərimizi, məscidlərimizi məhv edib, qeyri-insani davranış ortaya qoyub. Müharibə dövründə isə cəbhədən uzaq məsafədə yerləşən yaşayış məntəqələrini ballistik raketlərlə atəşə tutub, oradakı mülki əhalini hədəfə alıb. İndi isə belə bir dövlət müharibədə zərərcəkən dövlət kimi qələmə verilib. Hesab edirəm ki, bu, demokratiyanın faciəsidir".

Söz yox ki, özünü demokratik dəyərlərin daşıyıcısı kimi təqdim edən təşkilatlar belə qərəzli hesabatlarla demokratiyanı gözəndən salırlar. Deputatın sözlərinə görə, hazırda dünyanın ən böyük problemi haqq-ədələtin qarşısında səddin çəkilməsidir. "Bu reallıq fonunda isə Azərbaycan dövləti, Prezi-

dent İlham Əliyev dünyada ədalətin bərpası üçün mübarizə aparır", deyərək bildirib.

Beləliklə, sözügedən fakt onu da göstərir ki, bu gün dünyada çoxqütblülük vəziyyəti yaranıb və bu vəziyyət bəşəriyyəti məhv etməyə yönəlmiş düşünlümlüş addımıdır. O cümlədən, fakt budur ki, xristian klubu adlı qərb birbaşa ədalətsizlik və haqsızlıq üzərinə qurulmuş təşkilatdır. Və bu kimi tərəflər nə qədər cəhd etsələr belə öz istədikləri nəticələrə gələ bilməyəcəklər. Xüsusilə, Azərbaycana qarşı qərəzləri necə ki, ayaq tutub yeriməyib, bundan sonra da yeriməyəcək.

Rövşən RƏSULOVA

"Uşaqlar izlədikləri şeylərin təsirində qalır"

"İndiki uşaq və yeniyetmələrdə aqressivlik, davranış pozğunluqları həddən artıq çoxalıb". Bunu SİA-ya açıqlamasında klinik psixoloq Nuriyyə Quliyeva deyib.

Psixoloq qeyd edib ki, bunların da səbəbi təbii ki, texnologiyadır. Uşaqların oynadıkları oyunlar, baxdıqları cizgi filmlər və animasiya filmlərinin əksəriyyəti aqressivliyi özündə ehtiva edir. Bu filmlər konkret olaraq şiddət məzmunudur.

Nuriyyə Quliyeva bu barədə fikirlərini belə izah edib: "Uşaqlar da, təbii ki, həmin izlədikləri şeylərin təsirində qalır. Hətta, burada ailələr də səhlənkarlıq edir. Məsələn, ata oturub hər hansı tarixi bir filmə baxır və uşaq da buna şahid olur. Beləliklə də, filmə açıq şəkildə şiddət ehtiva edən səhnələri uşaqlar görmüş olur. Uşaqlar bu səhnədə gördükləri obraza girərək, onlar kimi davranışlar sərgiləməyə çalışırlar. Bunun bir səbəbi də bu cür obrazların qəhrəman kimi təqdim olunması ad-san salması, başqalarının ona hörmət bəsləməsi kimi yanaşmalarla bağlıdır. Uşaqlar bu yanaşmanı gördüyü üçün bu obrazları həyata tətbiq etməyə çalışırlar. Bu cür hökmlərlik, dominantlıq etməklə özlərini bir növ təsdiq etdiklərini düşünürlər".

Turqay Musayev

PSIXOLOQ MÖVQE BİLDİRDİ

Bakının qədim abidələrindən biri də ilk dəfə 1890-cı ildə qapılarını ziyarətçilərin üzünə açan "Təzə bəy" hamamıdır. "Təzə bəy" azərbaycandan tərcümədə "toyu olan oğlan" kimi tərcümə olunur. 130 ildən çox vaxt keçib və hamam hələ də bakılılar və şəhərin qonaqları arasında populyardır. Bu yaxınlarda hamamın bərpası başa çatıb və Rusiyanın "Homewoodspa" şirkəti burada fəal iştirak edib. Kənardan baxdıqda qədimliyini qoruyub saxlayan hamam indi müasir hamam kompleksinə çevrilib. Şirkətin təsisçisi İqor Kostin Moskva-Bakı platformasına müsahibəsində hamamın bərpasının necə həyata keçirildiyindən danışdı.

- Necə oldu ki, "Təzə bəy" hamamının bərpası məhz sizin şirkətə həvalə olundu?

- Fakt budur ki, bu, bizim "Təzə bəy" hamamının bərpası ilə bağlı 2-ci təcrübəmizdir. İlk dəfə 7 il əvvəl idi, sonra hamam sahibi bizimlə əlaqə saxladı, gördüyümüz işi bəyənmişdi. Şirkətimiz MDB məkanında yaxşı tanınır, biz Rusiyada, Azərbaycanda, Ukraynada taxta evlərin, hamamların tikintisində bir çox layihələr həyata keçirmişik. Bizə Azərbaycan paytaxtının mərkəzində köhnə hamamı bərpa etməyə dəvət edəndə sevindik. Əslində, Bakıda "Təzə bəy" adlı iki hamam var- biri İçərişəhər metrosunun yanında, digəri isə- bizim bərpa işləri apardığımız- Göy məscidin yaxınlığında yerləşir.

- Köhnə hamam sizdə hansı təəssürat yaradı?

- Hamam dəbdəbəli görünürdü. Əsas otaq günbəzin altında yerləşir, hamam kompleksinin ərazisində sütunlar və tağlar şəklində bir çox memarlıq gözəllikləri tapa bilərsiniz. Qədim dövrlərdən bəri hamam istirahət yeri olduğundan onun bəzədilməsinə xüsusi diqqət yetirilmişdir. Hamamın divarlarında şərq ornamentləri var və onun günbəzi sadəcə sənət əsəridir ki, bu da kondensatın tavadan divarlara axdılmasında funksional rol oynayır. Hamam kompleksi uzun illərdir ki, ziyarətçilər arasında çox populyardır və hamısı da ona bacarıqla qulluq edən sahibinin sayəsində.

- Hamamın növbəti bərpası zamanı ev sahibi sizin qarşınıza hansı vəzifəni qoyub?

- "İnsanları təəccübləndirin". Əslində, bu tapşırıq Azərbaycanda xüsusilə aktualdır (gülür). Biz Azərbaycan hamamının orijinallığını qoruyub saxlamalıyıq, ona görə də hər şeyi milli üslubda etməyə çalışdıq. Yeddi il əvvəl biz bu kompleksdə artıq yenidənqurma işləri aparmışdıq, indi isə yeni dəyişikliklərin vaxtı çatmışdı.

2021-ci ilin yayında 2-ci yenidənqurma zamanı biz buxar, gil vannaları yaratdıq. Beləliklə, sauna tamamilə dəyişdi və indi sidr taxtalarından hazırlanıb. Sibir sidrindən hazırlanmış buxar otağı tez yorğunluğu aradan qaldırır, ağciyər və ürək-damar xəstəlikləri olan insanların halını yaxşılaşdırır.

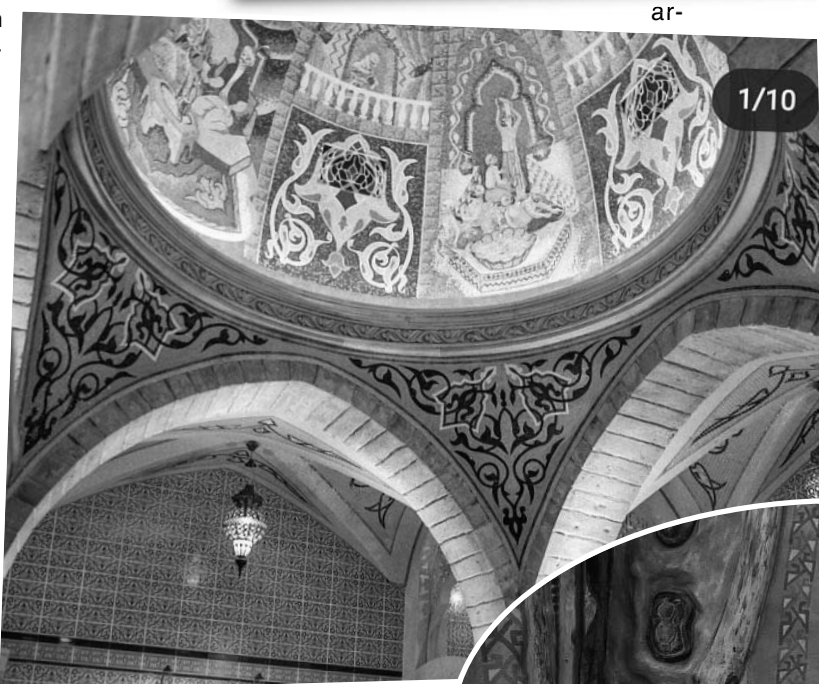
Əslində, sifarişçi bizdən Azərbaycan hamamını da hazırlamağı xahiş etdi və biz onu Bakının yaxınlığında yerləşən məşhur tarixi-

görünən qayaüstü rəsmləri köçürüb bizim gil hamamda nümayiş etdirirdilər. Nəticədə biz Azərbaycanın müasir incəsənəti ilə qədim petroqliflərin qarışığını əldə etdik. Yaxşı oldu, ən azı yaxşı rəylər aldıq. Digər şeylərlə yanaşı, duz otağı da təmir edildi, burada divarlar Himalay duzu ilə işləndi.

İkinci yenidənqurmada sonra hamam kompleksi yeni imic və yeni texniki vəziyyətə alıb. Yalnız daxili deyil, həm də otaqların məqsədi, onlarda prosedurlar modernləşdi-

- Azərbaycanda həyata keçirdiyimiz çoxlu layihələr var. Dediym kimi, biz uzun illərdir burada işləyirik. Bunlar əsasən şəxsi sifarişlərdir, hamam komplekslərindən əlavə taxta evlər də tikirik. Onlar bahalı materialdan hazırlansa da, Azərbaycanda tələbat var. Belə ki, maraqlı layihələrdən biri Qubada, səfəli Qəçrəşdə həyata keçirilib. Planlaşdırıldığı kimi, bu "Labaz" ovçu evi adlanır, bu, müştərilərdən birinin şəxsi layihəsidir. Düşünürəm ki, Azərbaycanda bizi daha

Rusiya şirkəti Bakıda köhnə "Təzə bəy" hamamını necə bərpa edib

REPORTAJ

xeoloji qoruq olan Qobustan üslubunda gildən yaratmaq fikrinə düşdük. Və onun yaradılmasından ruhlanmaq üçün Qobustana getdik, dağlara, onların üzərində çəkilmiş qayaüstü rəsmlərə baxdıq. Sonra bütün bunları köhnə hamamın divarlarına köçürdük. Əslində, orada

rimləşdir. Biz şadiq ki, yüksək səviyyədə aparılan bərpa işləri binanın köhnə dizaynını və görkəmini pozmadı.

- Dediniz ki, bu, Azərbaycanda ilk layihəniz deyil. Başqa hansıları qeyd edə bilərsiniz?

çox maraqlı layihələr gözləyir. Burada özümü rahat hiss edirik, çünki rəqibimiz yoxdur.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

RSK Qarabağda hansı “patriotik tərbiyə” ilə məşğul olur

Belə olan halda daha arzuolunmaz amillərin yaranmaması üçün dərinə düşünməyin vaxtı çatıb, çünki bu, həqiqətən də, təsadüfi sayıla bilməz!

Prezident İlham Əliyev yanvarın 12-də ölkə jurnalistlərinə verdiyi müsahibəsi zamanı Qarabağda müvəqqəti yerləşdirilmiş Rusiya sülhməramlıları kontingentinin (RSK) fəaliyyətlərində Azərbaycan xalqında qıcıq yaradan fəaliyyətlərinin olduğunu vurğuladı. Həmçinin bir neçə danılmaz faktları gətirərək bütün bunların heç də təsadüfi olmadığını qeyd etdi. Bu fəaliyyətin arxasında dayanan və qıcıq doğuran hallar isə artıq hər kəsə məlumdur. Lakin həmin halların digər tərəfləri də var - separatçı və quldur rejimin daxilində fəaliyyət göstərən qanunsuz tədris müəssisələrində erməni uşaqlarına hansısa “patriotik” və ya “vətənpərvərlik” tərbiyəsi xüsusiyyətlərinin öyrədilməsi (!)

Biz nəyi müşahidə edirik?

Bildiyimiz kimi, RSK-nın Qarabağdakı fəaliyyət sferasına bilavasitə təhlükəsizliyi təmin etmək, atəşkəs rejimini nəzarətdə saxlamaq, həmçinin bəzi humanitar missiyaların həyata keçirilməsi kimi məsələlər aiddir. Lakin biz nəyi müşahidə edirik?

Məlum olub ki, RSK bu dəfə Azərbaycanın qatı düşməni, 1987-88-ci illərdən başlamaqla Qarabağın Azərbaycandan ayrılaraq Ermənistanla birləşdirilməsi ideyasının dəstəkçisi və təbliğatçısı, Yelena Bonner adlı arvadı erməni olmuş rus fiziki, şovinst-millətçi Andrey Saxarovun adını daşıyan Xankəndi məktəbini ziyarət ediblər.

Tanınmayan quldur və separatçı rejim üçün heç bir “vətənpərvərlik”, yaxud “patriotik” imkanları mövcud deyil, çünki bu ərazilər Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsidir!

SİA-nın əldə etdiyi məlumata görə, Rusiya və Ermənistan KİV-lərində, habelə Rusiya Müdafiə Nazirliyinin rəsmi saytında yazılıb ki, şagirdlərə Rusiyanın tarixi və mədəniyyəti barədə danışılıb, həmçinin, “Dağlıq Qarabağda” (nəyə görə Qarabağda deyil!) sülhməramlılar kontingen-

ti - nin fəaliyyəti barədə məlumat verilib. Və sonrasını olduğu kimi tərcümə edirik. SİTAT: “Rusiyalı sülhməramlılar “Sülh dərsi” keçdilər və Stepanakertdəki (Xankəndidəki) Saxarov adına məktəbin 50 şagirdinə hədiyyələr verdilər, deyə cümə günü Rusiyanın Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən bildirilib. Qeyd olunur ki, interaktiv dərslər məktəblərinin patriotik çərçivədə tərbiyələnmələri istiqamətində keçirilib”. (???)

Maraqlıdır, RSK, yaxud rus hərbiçiləri Azərbaycanın ərazisində hansı “patriotiklikdən” dəm vurublar? Məgər bura Rusiyadırmı? Bildiyimiz qədər hər dövlətin özünəməxsus vətənpərvərlik ideyaları, milli tarixləri mövcud olur və bunların hər biri bilavasitə həmin ölkələrin xalqlarına məxsusdur.

Eləcə də bu gün tanınmayan quldur və separatçı rejim üçün heç bir “vətənpərvərlik”, yaxud “patriotik” imkanları mövcud deyil, çünki bu

ərazilər Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsidir.

Buyursunlar Gümrüdəki 102-ci bazalarının tərbiyəçilərini göndərsinlər Ermənistanın istənilən təhsil müəssisələrinə

Yox, eger ortada ermənilər üçün hər hansı bənzər “dərslərin” keçiril-

etmədi sayəsində Qarabağda fəaliyyət göstərirlər və eyni zamanda hər hansı rəsmi mandatla da sahib deyillər. Belə olan halda separatçılara “patriotizm” haqqında dərslər keçmək növbəti şübhəli məqamları da ortaya çıxarmış olur və həmin məqamlardan biri də budur ki, RSK separatçılarının övladlarına separatizmin necə qorunub-saxlanılması barədə şüuraltı bilgiler yürüdürlər. Məsələn üçün, təqribi olaraq biz belə bir mümkün təsəvvürü canlandırma bilirik:

RSK təlimçisi separatçının şagird övladına sual edir:

- Əgər sən vətəninə hücum edilərsə sən nə edərsən?

Separatçının şagird övladı cavab verir:

- Qaçıb gizlənərəm ki, həyatıma təhlükə olmasın.

RSK təlimçisi:

- Yox, bu vətənpərvərlik deyil, sən əlinə silah alıb vətəninə qorunulmuş!

Separatçının şagird övladı:

- Əgər belədirsə, dostlarımı da toplayıb, düşməne (yəni Azərbaycan əsgərinə) qarşı partizan müharibəsinə başlayacağam.

Bax, təxminən belə ola bilər RSK-nın “patriotik dərslər” adlandırılan müxanizmlər kifayət qədərdir, hətta belə desək, saatlı bomba mexanizmləri kimi qeyd etsək daha doğru olardı. Bu baxımdan, hələ ki, bunların qıcıq doğuran oyunbazlıqları davam etdikcə görünür, ayaqları da yer almağa başlayır. Belə olan halda isə daha arzuolunmaz amillərin yaranmaması üçün dərinə düşünməyin vaxtı çatıb...

Rövşən RƏSULOĞ

P.S. Maraqlıdır, görəsən separatçıların caynaqlarından qurtulmaq üçün Azərbaycan hərbiçilərinin nəzarətləri altındakı bölgələrə gəlmək və ölkəmizin pasportunu daşımaq istəyən ermənilər olarsa, RSK yenədəmi onları geriye qaytarıb “artsax” adlı quldur rejimin “orqanlarına” təslim edəcəklər? Axı bildiyimiz kimi, belə hadisələr bir neçə dəfə baş verib (?)

Rus politoloq: “Bakı İrəvana yumşaq güc tətbiq etməlidir”

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə “Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük “Vətən Müharibəsi”ndə qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb.

Stanislav Tarasov: Ermənilər itirilə biləcək hər şeyi itiriblər, Ermənistanda vəziyyət çox ağırdır”

Tanınmış rusiyalı politoloq Stanislav Tarasov “Caliber” analitik mərkəzinə müsahibəsində Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri və regionda yaranmış vəziyyətlə bağlı maraqlı fikirlər bildirib. Politoloqun müsahibəsini oxucularımıza təqdim edirik.

- Stanislav Nikolayeviç, ilk növbədə, Türkiyə və Ermənistanın xüsusi nümayəndələrinin Moskvada keçirilən görüşü ilə bağlı fikrinizi öyrənmək istərdim. Tərəflər Türkiyə-Ermənistan münasibətlərinin normallaşması istiqamətində hansısa irəliləyişə nail ola biləcəklərmi?

- Hesab edirəm ki, görüş müsbətdir, bu, Qarabağ müharibəsinə son qoyan 10 noyabr 2020-ci il ta-

çarter reysləri ilə uçur və bütün bunlar ticarət-iqtisadi əlaqələrin daha da inkişafını nəzərdə tutur və s.

- Yəni Ermənistan-Türkiyə sərhədi tezliklə açıla bilər?

- Yox, belə düşünmürəm. Bu kifayət qədər uzun prosesdir, bir az vaxt aparacaq. Hər şey dərhal baş verməyəcək. Biz Moskvada Ermə-

- Bu cür hərəkətləri ilk olaraq tərəflərdən hansının alovlandırdığını birmənalı demək mənim üçün çətinidir. Ancaq aydındır ki, bunlar olur.

-Ermənistan tərəfi silahlı təxribatlardan əl çəkməzsə, Qarabağda ermənilərlə azərbaycanlıların gələcəkdə birgə yaşamasından danışmaq mənəsi varmı? Razılaşın ki, İrəvan buna hazır deyil. Əks halda ermənilərin Bakı və Ankara ilə yaxınlaşma fobiylarının səbəbini nə ilə izah etmək olar?

- Düşünürəm ki, Ermənistanın özündə müəyyən qüvvələr Bakı ilə İrəvan arasında münasibətlərin normallaşmasında maraqlı deyil və bu prosesə bu cür mane olur. Erməni cəmiyyətindəki fobiylara gəlincə, bunlar kifayət qədər başa düşüləndir. Ermənilər itirilə biləcək hər şeyi itiriblər və çox həssasdırlar. Ona görə də Bakı yumşaq güc siyasətini tətbiq etməlidir. Ermənistan tərəfi Azərbaycanın güclü mövqedən çıxış etməsindən ciddi narahatdır, ona görə də hesab edirəm ki, Bakı daha diplomatik hərəkət etməlidir. Bu, normal dialoq qurmaq üçün də faydalı olacaq.

Digər tərəfdən, Ermənistanda Paşinyan kimi siyasətçinin hakimiyyətdə olmasının həm Bakının, həm də Ankaranın maraqlarına cavab verdiyini də gözdən qaçıрмаq olmaz. Axı o, hakimiyyəti itirsə, o zaman onun yerinə qisas almaq istəyən müəyyən qüvvələr gələ bilər. Bəli, aydındır ki, Ermənistanın bunun üçün müvafiq hərbi və maliyyə resursları yoxdur və buna baxmayaraq, Bakı həm ritorikasını, həm də siyasətini yumşaltmalıdır. Axı, artıq hamı bilir ki, Qarabağ müharibəsində Azərbaycan qalib gəlib. Ona görə də Ermənistanda vəziyyətin çox ağır olduğunu nəzərə alsaq, ermənilərə daha loyallıq şərait yaratmaq lazımdır.

- Nə cür? Ermənistanla həm Türkiyə, həm də Azərbaycan sülh təklif

rixli razılaşmaların ruhundadır və Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normallaşmasını nəzərdə tutur. Lakin Azərbaycanla Ermənistanın, Türkiyə ilə Ermənistanın münasibətlərinin formatı fərqlidir. Əgər Türkiyə ilə Ermənistanın qarşısında diplomatik münasibətləri bərpa etmək vəzifəsi varsa, Ermənistan-Azərbaycan formatında sərhədlərin demarkasiyası, sülh sazişinin imzalanması və s. ilə bağlı problemlər var.

- Türkiyə hökuməti ilkin şərt olmadan dialoqa hazırdır. İrəvan buna hazırdırmi?

- Ermənilər üçün Türkiyə ilə münasibətləri bərpa etmək üçün vacib şərt Ankaranın “soyqırımı” tanınmasıdır. Amma hesab edirəm ki, bu konkret məsələ təfərrüatlı müzakirə olunmayacaq, daha çox bu görüşün, sonra isə danışıqlar prosesinin mötərizəsindən çıxarılaçaq. Ermənistan bu məsələdə pragmatik davranacaq. Mənə elə gəlir ki, dialoq baş tutacaq və artıq yaxın gələcəkdə Ankara ilə münasibətlərin bərpası və normallaşması prosesinin başlayacağını demək olar. Ən azı indi belə bir nəticəyə işarə edən bütün əlamətlər var. Göründüyü kimi, hava nəqliyyatı açılıb, təyyarələr artıq İrəvan-İstanbul

nistan-Türkiyə yolunda hadisələrin ardıcılığını diqqətlə izləyirik və çox güman ki, növbəti addım kimi Ermənistan və Türkiyənin rəsmi nümayəndələrinin İstanbulda, yaxud da Avropada növbəti görüşü olacaq. Prosesin müsbət istiqamətdə getməsi vacibdir.

- Sərhədlərin açılmasından sonra Ermənistan tərəfi Türkiyə ərazisində təxribatlar törədə bilərmi?

- Düşünürəm ki, Türkiyə ərazisində heç bir təxribat olmayacaq, çünki Ermənistan buna, eləcə də Azərbaycanla yeni müharibəyə hazır deyil.

- Amma bu, Ermənistanın Azərbaycan ərazisində təxribat fəaliyyətini davam etdirməsinə mane olmur. Ermənistan tərəfinin Azərbaycan sərhədində son təxribatlarından yəqin ki, xəbəriniz var?

edir. Ermənistanla kommunikasiyaların açılması təklif olunur. Bütün bunlardan ən çox faydalanan isə Ermənistanıdır. Elə deyilmi?

- Əlbəttə yox. Hər iki halda Ermənistan potensial olaraq qalib gəlir, çünki dediyim kimi, hər şeyi itirib. İndi də ona güc mövqeyindən şərtlər diktə olunur.

- Bəs ermənilərin pul qazanmaq, hətta daimi yaşamaq üçün Ermənistandan Türkiyəyə getməsinə necə izah edirsiniz?

- Ermənilər Türkiyəyə ona görə gedirlər ki, görünür, orada yaşamaq istəyirlər, qoyun yaşasınlar. Başa düşürsünüz bu xalq belədir...

- Necədir? Köçəri?

- Bunu deməzdim. Onlar sadəcə yad insanlar arasında necə yaşamağı bilirlər.

- Və başqasına məxsus olanı necə mənimsəməyi bilirlər ...

- Başa düşmək lazımdır ki, ermənilərin taleyi ağırdır. Prezident Əliyevin isə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü bərpa etməsi, amma Stepanakerti (Xankəndi- red.) təmir etməsi ağıllı qərar idi. Hər şey düzgün edildi. Amma Qarabağın statusu problemi var, ona görə də burada mümkün kombinasiyalar üzərində düşünmək lazımdır.

- Qarabağ problemi kimi Qarabağın statusu məsələsi də bağlıdır. Bütün ermənilər bu realılıqla barışmalıdır...

- Azərbaycan tərəfinin mövqeyi belədir, amma bu Ermənistanın maraqlarına uyğun deyil.

- Sizin hesablamalarınıza görə, Rusiya sülh məramlıları Qarabağda nə qədər qalacaq?

- Düşünürəm ki, 10 noyabr 2020-ci il tarixli bəyanatda göstərilən müddətin sonuna qədər qalacaqlar, lakin qarşıdakı 5 il üçün də qala biləcəyini də istisna etmirəm. Hər şey vəziyyətdən asılı olacaq.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

SON SƏHİFƏ

SƏS

18 yanvar
2022-ci il

Gənclərin

xaricdəki universitetlərə marağı

NƏDƏN QAYNAQLANIR?

“Gənclərin bugünkü gündə təhsil almaq üçün xaricə üz tutmasının bir çox səbəbləri var”. Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında “Vision Academy”nin rəhbəri Rəşad Abbasov bildirib.

Onun sözlərinə görə, xaricdə fəaliyyət göstərən universitetlərin dünyada və ölkəmizdə müəyyən nüfuz sahib olması və həmin universitetlərdə təhsilin daha da keyfiyyətli olması bunun ən başlıca səbəblərindən biridir. “Digər səbəblərdən biri isə xaricdə fəaliyyət göstərən təhsil müəssisələrinin hər keçən il şərtlərini daha asan və əlçatan etməsidir. Gənclərimiz düşünürük ki, xaricdə təhsil almaq onların gələcək karyerasına ciddi şəkildə təsir edəcək və onlara bu baxımından üstünlük verəcək. Hesab edirəm ki, bu çox düzgün yanaşmadır. Onlar xarici universitetlər içərisində daha çox Türkiyə universitetlərini tərcih edirlər. Türkiyədə təhsil alan aktiv azərbaycanlı tələbələrin sayı 27 mindir. Bundan başqa olaraq tələbələr Polşa, İtaliya, Ukrayna və Rusiyada fəaliyyət göstərən universitetlərə üstünlük verirlər”.

Banuçqək Hüseynli

“İmmunitet sisteminizi gücləndirəcək və infeksiyalara qarşı qoruyacaq qidalar var”. Bu sözləri SİA-ya dietoloq Ceyhunə Yusifova deyib. Onun sözlərinə görə, immunitet sisteminizi gücləndirəcək 7 qida var:

Sitrus meyvələri: Sitrus meyvələrində olan C vitamini immunitet sisteminizi yaxşılaşdırmağa kömək edir və infeksiyalara mübarizə aparan ağ qan hüceyrələrinin istehsalını artırır. Ən çox yayılmış sitrus meyvələri: qreyfrut, portağal, limon, naringi

Brokoli: A, C və E vitaminləri mənbəyidir.

Sarımsaq: Təzə, çiy sarımsaq antibakterial və antiviral xüsusiyyətlərə malikdir.

Zəncəfil: Boğaz ağrıları və digər iltihablı xəstəlikləri azaltmağa kömək edir.

Sarıkök: İltihab əleyhinədir və xəstəliklərin qarşısını alır.

Curcumin təbii olaraq sarıkökdə olur

Şəkərinizi balanslaşdırmağa kömək edir.
Yaşıl çay: Infeksiya ilə mübarizə aparmağa kömək edən polifenol adlı antioksidant mənbəyidir.

Hansı qidalar insanları infeksiyadan qoruyur

DIETOLOQ AYDINLIQ GƏTİRDİ

«SƏS» QƏZETİNƏ ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR AŞAĞIDAKI YAYIM ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

Postpartum depressiyası nədir?

“Bildiyimiz kimi doğum sonrası depressiya zamanı hamiləlik dövründə qadın orqanizmində dəyişikliklər baş verir”. Bu sözləri SİA-ya verdiyi açıqlamasında mama-ginekoloq dr.Ləman Əliyeva deyib.

“Eləcə də o hormonal dəyişikliklər qadın doğum etdikdən sonra dərhal normasına düşmür, bu hormonlar müəyyən bir müddət davam edir. Bəzi qadınlarda doğum sonrası depressiya hansı əlamətlərlə başlayır? Bu qadınlarda ruh düşkünlüyü olur, qorxurlar, çəkinirlər, sanki hər şeyin yolunda getməyəcəyini, uşağa normal baxa bilməyəcəklərini, gücsüz olduqlarını düşünürlər və onlara səbəbsiz yerdən ağlamaq hissi gəlir. Bu da bir müddət bitki tərkibli sakitləşdiricilərlə və yaxud psixoterapevtlərin seansları ilə keçib gedə bilər. Təbii ki, bunun çox ağır formaları da var, o zaman artıq daha ağır müalicələr tələb olunur. Ağır hallar olaraq isə psixi vəziyyətin daha ağır formalarını nəzərdə tuturuq. Həmin qadınlar ümumiyyətlə danışmır, heç bir suallara cavab vermirlər, reaksiya göstərmirlər. Bu isə ağır psixi durumdur ki, bununla isə psixiatr məşğul olur”.-deyə, L.Əliyeva fikrini tamamlayıb.

Rüqəyya Orucova

Baş redaktor:
Bəhrüz Quliyev

Ünvanımız:
**Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.**

Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az

“ƏLİNCƏ” AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi ilə müəllifin mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

Qəzet bazar və bazar ertəsindən başqa hər gün nəşr olunur

Tiraj: 4600

Ayşən Vəli